

PRITARTA
Šiaulių miesto savivaldybės mero
2025 m. rugsėjo 22 d. potvarkiu Nr. M-1078

PATVIRTINTA
Šiaulių lopšelio-darželio “Pelėdžiukas“
Direktoriaus rugsėjo 1 d.
įsakymu Nr. V-44

ŠIAULIŲ LOPŠELIS-DARŽELIS “PELĖDŽIUKAS”

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

„JUDU, MAŠTAU, KURIU”

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si)

Šiaulių lopšelis darželis „Pelėdžiukas“ (toliau Darželis) savo veiklą grindžia Lietuvos Respublikos Konstitucija, Švietimo įstatymu, Vaiko teisių konvencija, Geros mokyklos koncepcija, Lietuvos ateities vizija „Lietuva 2050“ bei kitais Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Seimo, Šiaulių miesto savivaldybės tarybos sprendimais, mero, administracijos direktoriaus, Švietimo skyriaus vedėjo įsakymais, Darželio nuostatais ir kitais norminiais dokumentais. Darželio ikimokyklinio ugdymo programa (toliau Programa) atnaujinta vadovaujantis Ikimokyklinio ugdymo programos gairėse (2023) pateiktu požiūriu į vaiką ir vaikystę, vaiko raidą, poreikius, ugdymo(si) būdus. Šis požiūris lemia visą Programos turinį. Programos paskirtis apibrėžti esminius susitarimus dėl vaikų nuo 1 iki 5 (6) metų ugdymo(si), siekiant užtikrinti kokybišką ikimokyklinį ugdymą ir nuoseklų ugdymo(si) tęstinumą. Programos ugdymo pagrindas įsitikinimas, kad vaikai mokosi tyrinėdami pasaulį savomis rankomis, akimis ir širdimi. Tai ugdymas, kuriame žinios ne „suteikiamos“, o atrandamos per smalsumą, bandymus, kūrybą ir netikėtus klausimus. Programa remiasi konstruktyvistine ir vaiko raidos teorija pagal kurią kiekvienas vaikas yra aktyvus tyrinėtojas, o pedagogas kelionės palydovas, padedantis vaikui pastebėti, susimąstyti ir susieti atradimus. Ugdymo procesas grindžiamas patirtinio mokymosi, eksperimentavimo ir individualizuotos veiklos principais. Darželyje kiekvienas vaikas priimamas kaip unikali asmenybė, turinti savitą patirtį, poreikius ir gebėjimus. Ugdymo veiklos planuojamos atsižvelgiant į individualius vaikų raidos ypatumus, siekiant sudaryti sąlygas visapusiškai jų pažangai ir sėkmei. Darželio filosofija grindžiama konstruktyvistiniu, sociokultūriniu požiūriu bei STEAM

ugdymo principais. Šie požiūriai papildo vienas kitą, kurdami aplinką, kurioje vaikai mokosi aktyviai tyrinėdami, bendradarbiaudami, atrasdami ir kurdami. Kiekvienas vaikas čia smalsus tyrinėtojas ir kūrėjas, o bendruomenė svarbi jo mokymosi dalis.

Konstruktivistinė raidos teorija, kuria remiamasi Darželyje, akcentuoja vaikų gebėjimą patiems kurti žinias tyrinėjant, sprendžiant problemas ir reflektuojant savo patirtis. Mokymosi procese vaikai aktyviai eksperimentuoja, stebi, daro išvadas ir formuoja savitą pasaulio supratimą. Mokytojas šioje kelionėje yra ne žinių teikėjas, o vaikų atradimų palydovas, padedantis kelti klausimus, skatinti smalsumą ir mąstyti giliau. Sociokultūrinis požiūris stiprina mokymosi procesą, pabrėždamas socialinį kontekstą ir bendruomenės svarbą. Vaikai mokosi bendraudami, dalyvaudami vaidmenų žaidimuose, grupiniuose projektuose taip ugdomi jų kalbiniai gebėjimai, socialinė kompetencija, emocinis intelektas ir bendradarbiavimo įgūdžiai. Žaidimas Darželyje laikomas esmine mokymosi forma, leidžiančia vaikams natūraliai įgyti žinių, kurti santykius ir išreikšti save. Integruodamas STEAM ugdymo modelį, Darželis siekia skatinti vaikų susidomėjimą gamtos mokslais, technologijomis, inžinerija, menu ir matematika. Šios sritys organiškai įsilieja į kasdienes veiklas per tyrinėjimą, kūrybinį mąstymą ir praktinį taikymą. Vaikai mokosi stebėti, kelti hipotezes, eksperimentuoti ir kūrybiškai spręsti problemas. Darželyje patirtinis mokymasis yra kertinis ugdymo principas vaikai įgyja žinias per realias patirtis, veikdami savarankiškai ir bendradarbiaudami. Kuriama aplinka, kurioje vaiko smalsumas, kūrybiškumas ir gebėjimas mokytis iš kitų yra ne tik skatinami, bet ir vertinami. Tokiu būdu formuojamas tvirtas pagrindas visapusei vaiko raidai.

Ugdymo(si) procesas praturtinamas priemonėmis, ugdymo būdais, kitomis laikinomis paramos priemonėmis, sudarant bebarjerę ugdymo aplinką, kurią kuria mokytojai, specialistai, įstaigos vadovai.

Įstaigoje daug dėmesio skiriama vaikų sveikos gyvensenos įgūdžių formavimui, fizinės sveikatos, emocinių ir socialinių kompetencijų ugdymui.

Ugdymą(si) grindžiančios vertybės

Vaikų ugdymas(is) pagrįstas vertybėmis, kurias lemia požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si):

vaiko orumas – kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas;

vaiko gerovė – vaikų gerovės pirmumo pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka;

saviraiškos laisvė – kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas;

lygiavertis dalyvavimas – lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymo(si) procese ir pašalinant ugdymo(si) kliūtis;

lygiateisiškumas ir teisingumas – vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias nepriklausomai nuo jo lyties, sveikatos, rasės, socialinės ir kultūrinės padėties. Minimizuojama atskirtis ir diskriminacija, atstovaujant vaikų teises įstaigoje ir už jos ribų;

pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei – atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas visiems vaikams sėkmingai dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinius ir kultūrinius skirtumus;

bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas – pagarba asmeniui grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymas(is);

kultūrinis tapatumas – pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį, kūrėją ir pozityviai priimti kitų kultūrų savitumus.

Universalus dizainas mokymuisi - tai sėkmingas visų vaikų dalyvavimas ugdymosi procese, eliminavus ugdymo aplinkos barjerus, pasitelkiant ugdymo metodų ir priemonių įvairovę. Įstaigoje pripažįstame prigimtinius kiekvieno vaiko ugdymosi skirtumus, užtikriname visavertę įtrauktį kokybiškai įgyvendindami esmines ugdymo(si) proceso modeliavimo kryptis. Taikydami universalaus dizaino mokymuisi prieigą vadovaujames esminėmis nuostatomis: vaikų įvairovė yra natūralus reiškinys, ji yra nuspėjama, mokymosi barjerai yra ugdymo aplinkoje.

Vaikų poreikiai

Programa sukuria prielaidas užtikrinti pagrindinių, kiekvienam vaikui aktualių poreikių tenkinimą ir turtinimą, vaiko individualių galių plėtotę, kiekvieno vaiko pažangai, sukurti lygias galimybes įvairių poreikių vaikams.

žaidimo poreikis – turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą. Pripažįstama žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos, nelygstama vertė. Nuolat stebėdami ir tinkamoje situacijoje jautriai įsitraukdami į žaidimus, suaugusieji padeda vaikams augintis žaidimo gebėjimus;

saugumo poreikis – jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia. Ugdant vaikus rūpinamasi ne tik užtikrinti jų saugumą, bet ir juos pačius pagal jų galias įtraukti į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu;

draugysčių poreikis – jaustis priimamam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų. Sukuriama ugdymo(si) aplinka, skatinanti vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge;

komunikavimo poreikis – dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūriniais ir pan.). Vaikams sudaromos sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo su vaikais ir suaugusiais priemonėmis ir atrasti pagarbaus, veiksmingo bendravimo būdus;

pažinimo džiaugsmo poreikis – smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Taikydami ugdymo(si) procese įgytas patirtis vaikai kuria ir perkuria savo teorijas apie pasaulį;

kūrybinės saviraiškos poreikis – tyrinėti ir atrasti unikalios savo kūrybinės galios per įvairias veiklas. Kuriamos ir spontaniškos, ir kryptingų veiklų galimybės, palankios atsiskleisti vaikų interesams, gabumams ir auginti savitą raiškos stilių.

unikalūs kiekvieno vaiko poreikiai, tarp jų ir specialieji ugdymosi poreikiai.

Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Tėvai (globėjai) pripažįstami tiesioginiais ugdymo proceso dalyviais. Su tėvais tariamasi dėl ugdymo tikslų, turinio formų ir metodų parinkimo, ugdymo proceso organizavimo, aplinkos kūrimo principų, vaikų pasiekimų ir pažangos vertinimo, švietimo pagalbos teikimo, vaikų saviraiškos poreikių tenkinimo, atsižvelgiama į jų lūkesčius.

Tėvai yra atsakingi už vaiko gerovę, sveikatą, dalyvauja vaiko ugdymo ikimokyklinėse grupėse procese kaip partneriai. Pripažįstami ir gerbiami šeimų kultūriniai ir socialiniai skirtumai. Ugdytinių tėvams (globėjams) organizuojama švietimo pagalba, kuri vykdoma taikant įvairias bendradarbiavimo su šeima formas. Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimas grindžiamas abipuse pagarba, supratimu ir pasitikėjimu, geranoriškumu, pagarba, konfidencialumu, pagalba ir dėmesiu.

Bendravimui naudojamas elektroninis dienynas, elektroninis paštas, susitikimai, individualūs pokalbiai, atvirų durų dienos ir pan.

Regiono ypatumai ir mokyklos savitumas

Šiaulių lopšelis-darželis „Pelėdžiukas“ – aktyvia sportine veikla pulsuojanti ikimokyklinė ir priešmokyklinė ugdymo įstaiga, skatinanti vaiko meilę judėjimui, sveikai gyvensenai ir sportui. Čia vaikai gali sportuoti, žaisti, tyrinėti, atrasti ir mokytis, kartu ugdyti pasitikėjimą ir drąsiai svajoti bei tapti fiziškai aktyviomis bei kūrybingomis asmenybėmis. Lopšelyje-darželyje dirbantys specialistai formuoja sveikos gyvensenos įpročius nuo pat mažens. Kuriamą įstaigos infrastruktūra pritaikoma mažų vaikų poreikiams ir užtikrina jų saugumą. Mūsų credo „Aktyvus vaikas šiandien- fiziškai raštingas ir sąmoningas pilietis ateityje“.

Lopšelyje-darželyje vaikai ugdomi nuo vaikų nuo vienu iki šešerių metų. Grupės komplektuojamos atsižvelgiant į vaikų amžiaus tarpsnius. Specialiųjų poreikių vaikai integruojami į bendrojo ugdymo grupes. Lopšelis-darželis atlieka edukacines, socialines ir kultūrinės funkcijas. Įstaigoje sukurtos palankios ugdymo(si) sąlygos: erdvios grupės, meninio ugdymo ir sporto salės, sensorinis kambarys, logopedų, socialinio pedagogo kabinetai. Kiemas išnaudojamas vaikų judėjimo, žaidimų, kūrybiškumo poreikiams tenkinti, patirtiniam ugdymui plėtoti.

Lopšelio-darželio prioritetinė kryptis - sveikatingumo kryptis. Įgyvendinant ikimokyklinio ugdymo programą, į ugdymo(si) procesą integruojama parengta sveikatos saugojimo ir stiprinimo programa „Sveikatos šaltinėlis“. Įstaiga pripažinta sveikatą stiprinančia mokykla. Šios mokyklos veikla apima sveikos gyvensenos propagavimą, pedagogų kvalifikacijos tobulinimą, darbo patirties sklaidą. Sudarytos bendradarbiavimo sutartys su Šiaulių sporto gimnazija, Teniso akademija, Sporto mokykla „Atžalynas“ ir kt. įstaigomis.

Į ugdymo turinį integruojamos STEAM ugdymosi metodikos bei technologijos. Ugdytiniai ne tik įgyja naujų žinių gamtos mokslų, inžinerijos, matematikos, menų srityse, bet ir taiko jas pasitelkę STEAM ugdymo metodą. Į šį ugdymo procesą aktyviai įtraukiamos ugdytinių šeimos ir visa mokyklos bendruomenė. Mokykloje nuolat kuriami STEAM gebėjimus ugdantys kontekstai: mokyklos teritorijoje ir už jos ribų vaikai ne tik atranda, tyrinėja, susipažįsta su pasauliu, bando suprasti, kas, kaip ir kodėl vyksta aplinkui, bet ir mokosi spręsti problemas, ugdo(si) ir lavina iniciatyvumo, kūrybiškumo gebėjimus.

Į ugdymo procesą integruotos inovatyvios ugdymo priemonės: interaktyvios lentos, planšetės, edukacinės bitutės-robotai „Bee-Bot“, edukaciniai kilimėliai, šviesos lentos, padidinimo stiklai ir lupos, įvairios pipetės, indai stebėjimams, eksperimentams ir tyrinėjimams, įvairūs konstruktoriai ir kitos tikslingos STEAM priemonės bei edukacijos, sudarančios galimybę ugdytiniams eksperimentuoti, atrasti, skatinant aktyvų veikimą patirtinėse veiklose, pasitelkiant mokslinius metodus, kurie formuoja tvarią mąstyseną.

Ugdytinių pasiekimai pristatomi įvairiuose bendruomenės, miesto, respublikiniuose konkursuose.

Šiuolaikinio kryptingo ugdymo užtikrinimui plačiai taikomos informacinės technologijos. Įstaiga kompiuterizuota (kompiuteriai, projektorius, interaktyvios lentos, planšetės ir kt.), veikia bevielis internetas.

Mokykla atvira visuomenei, plėtojami partnerystės ryšiai su miesto, respublikos, švietimo, sporto, sveikatos priežiūros, teisėsaugos, vaikų teisių įstaigomis, socialiniais partneriais. Vyksta glaudus bendradarbiavimas su šeima. Vykdomas tėvų švietimas, diegiamos inovacinės bendradarbiavimo su šeima formos (el. paštas, internetinė svetainė, elektroninis dienynas „Mūsų darželis“, „facebook“ paskyra ir kt.).

Lopšelio – darželio vizija – atvira pokyčiams ir bendrystei ugdymo įstaiga, kurioje užtikrinama ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo kokybė.

Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas

Įstaigoje dirbantys pedagogai yra kvalifikuoti specialistai, turintys reikiamą išsilavinimą ir kompetencijas. Nuolat kelia savo kvalifikaciją seminaruose, renginiuose, aktyviai vykdo gerosios patirties sklaidą, organizuoja metodines dienas, seminarus, parodas. Aktyviai dalyvauja projektinėje veikloje. Mokykloje sukurta efektyvi pagalbos vaikui sistema. Įstaigoje dirba reikalinga specialistų komanda: logopedas, spec. pedagogas, judesio korekcijos specialistas, meninio ugdymo mokytojas, visuomenės sveikatos specialistė, socialinis pedagogas.

Mokytojai iš anksto numato galimus sunkumus vaikams dalyvauti veikloje ir parenka tinkamas priemones bei būdus, kad išvengtų atskirties. Švietimo pagalbos specialistai padeda lavinti vaikų fizines funkcijas, pažinimą, mąstymą ir kalbą, kai kyla ugdymosi sunkumų. Jie kartu su mokytojais organizuoja ugdymo(si) procesą, planuoja aplinką. Mokytojai ir specialistai įtraukia tėvus į bendradarbiavimo komandą, konsultuoja juos dėl vaiko poreikių ir ugdymo(si) būdų ir bendradarbiauja su išorinėmis institucijomis, kad spręstų sudėtingus ugdymo(si) atvejus, plėtotų kompetencijas ir aprūpintų bendruomenę bei šeimas reikalingais ištekliais.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Programa parengta vadovaujantis svarbiausiais ikimokyklinio ugdymo principais, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą, integralumą, veiksmingas ugdomasias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę:

1. ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas. Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį;

2. vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos;

3. žaismės principas. Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, **o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla;**

4. sociokultūrinio kryptingumo principas. Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei;

5. integralumo principas. Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas;

6. įtraukties principas. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę;

7. kontekstualumo principas. Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atvirose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo;

8.vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus;

9.lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų išitraukimą, principas. Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną *čia ir dabar* momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdieni rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui;

10.reflektyvaus ugdymo(si) principas. Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsversto veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si);

11.šėimos ir mokyklos partnerystės principas. Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.

III. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šėimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

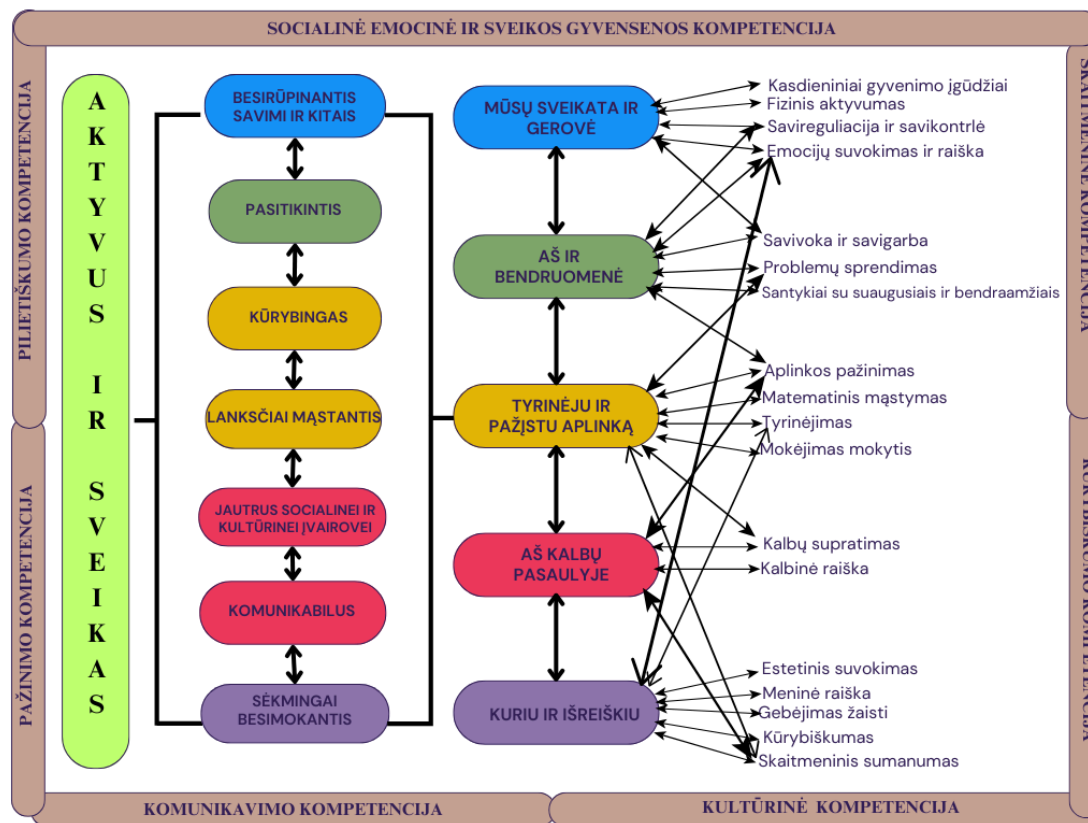
Uždaviniai:

1. sudarytu sąlygas kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę bei užtikrinti dalyvavimą bendrame ugdymosi procese, eliminuojant galimus ugdymosi barjerus;
2. organizuoti ugdymą derinant kryptingą mokytojo ir spontanišką vaiko veiklą, taikant patirtinio mokymo(si) metodus (projektus, tyrinėjimus, eksperimentavimą, pažintines išvykas, diskusijas ir kt.), pripažįstant žaidimą ir kasdienį vaiko gyvenimą grupėje kaip neatsiejamą ugdymo dalį;
3. lavinti vaikų kūrybiškumą, pasitelkiant piešimą, šokį, dainavimą, pasakojimą, dizainą ir įvairias medžiagas, priemones, technologijas bei sukuriant tinkamą aplinką kūrybai ir idėjų įgyvendinimui;
4. sudaryti galimybę vaikams skirtingais būdais pademonstruoti pasiekimus, bei daromą pažangą ir juos sistemingai fiksuoti, analizuoti, vertinti ir aptarti su tėvais (globėjais), kitais su vaiko ugdymu susijusiais asmenimis;
5. skatinti pozityviai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir vaikais, mokytis spręsti kasdienes problemas, atsižvelgti į savo ir kitų ketinimus, veiksmų pasekmes;
6. saugoti ir stiprinti vaikų psichinę ir fizinę sveikatą, garantuoti jo saugumą, padėti adaptuotis naujoje ugdymo(si) aplinkoje, tenkinti aktyvumo ir judėjimo poreikį;
7. kurti ir plėtoti pasitikėjimu ir pagarba, abipuse partneryste grindžiamą tikslingą bendradarbiavimą su tėvais (globėjais), švietimo pagalbos specialistais, priešmokyklinio ugdymo pedagogais ir kitais švietimo paslaugų tiekėjais.

Ugdymo(si) rezultatai

Lopšėlio-darželio siekiamybė aktyvus ir sveikas vaikas.

Ikimokyklinio ugdymo(si) rezultatai yra vaikų raidos ir ugdymo(si) procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami jų pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios bei supratimas ir gebėjimai. Ugdymo(si) pasiekimai plėtojami atsižvelgiant į asmenines kiekvieno vaiko galias, ugdymo(si) turinio sritis, kontekstus. Vaiko ugdymosi rezultatus nusako aštuoniolika pasiekimų sričių: kasdienio gyvenimo įgūdžiai, fizinis aktyvumas, emocijų suvokimas ir raiška, savireguliacija ir savikontrolė, savivoka ir savigarba, santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais, aplinkos pažinimas, matematinis mąstymas, skaitmeninis sumanumas, kalbų supratimas, kalbinė raiška, estetiškas suvokimas, meninė raiška, kūrybiškumas, tyrinėjimas, problemų sprendimas, gebėjimas žaisti, mokėjimas mokytis. Pasiekimai (rezultatai) programoje skirstomi į dvi dalis: 1-3 žingsnis ir 3-6 žingsnis.

1 pav. Ugdymo(si) sričių sąsaja su pasiekimų sritimis ir vaiko galiomis

IV. UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Įstaigos bendruomenės pasirinkti kontekstai, kurie taikomi ugdymo(si) procese:

universalus dizaino mokymuisi kontekstas – tai lanksti, visiems vaikams prieinama ugdymo(si) aplinka ir veiksmingas procesas, kuriame, nepriklausomai nuo amžiaus, socialinių, kultūrinių, lingvistinių, sveikatos skirtumų, visiems vaikams sudaromos sąlygos žaisti, patirti ir ugdytis. Ugdymo aplinka žadina vaikų emocijas, pagauna dėmesį, panardina į prasmingą vyksmą. Galėdami rinktis alternatyvius tyrinėjimo, pažinimo ir dalyvavimo būdus, vaikai veikia savo

tempu, pagal savo galias ir mokosi vieni iš kitų. Galimybė pasirinkti veiklas ir priemones, siekiant numatyto rezultato, skatina turėti savo ketinimą, idėjų, sumanymų, jų kryptingai ieškoti ir pamažu suprasti savo žaidimo ar mokymosi būdus. Vaikai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių, jaučiasi lygiaverčiais dalyviais, visi kartu mokosi vieni kitus pažinti ir veikti žmonių įvairovėje;

žaismės kontekstas; jo paskirtis – palaikyti kasdienių veiklų žaismingumą, kuriant džiaugsmo bei nuostabos tyrinėjant, išbandant, eksperimentuojant, dalinantis potyrius. Kontekstas atliepia vaiko žaismingą savęs ir pasaulio pajautimą, skatina žaisti judesiais, pojūčiais, emocijomis, kalba, vaizduote, mintimis. Eksperimentuojama veikimu tuščioje ir daiktinėje erdvėje, atrandant, kad žaidimas gali gimti „iš nieko“, mintyse. Palaikomi netikėti vaikų būdai suprasti, tyrinėti, improvizuoti, priimamos „neteisingos“ jų teorijos apie pasaulį, įkvepiančios pratęsti „tiesos“ paieškas. Mokytojas jautriai pastebi žaismę vaikams veikiant, ją atliepia, pratęsia, kokybiškai papildo ir įtraukia kitus vaikus;

judraus patirtinio ugdymosi konteksto paskirtis – skatinti vaikų judėjimo džiaugsmą ir kasdienį judrumą, didinti judraus mokymosi galimybes. Įdomias, prasmingas ugdymosi situacijas kuria dialogiška vidaus ir lauko aplinkų jungtis, įrangos mobilumas, pritaikymas tyrinėti judesį, judriais būdais dalyvauti visų ugdymo sričių veiklose. Panaudojama natūrali ir dirbtinai sukurta, įranga ir priemonėmis papildyta gamtinė aplinka, modeliuojamos vaikus judėti skatinančios iššūkių, saugios rizikos edukacinės erdvės, sukuriančios prielaidas subalansuotam ugdymui(si) viduje ir lauke;

kultūrinių dialogų kontekstas – kai vaikai ugdymo įstaigoje dalyvauja daugialypiuose kultūriniuose kontekstuose, kurių paskirtis – padėti kiekvienam kurti savo individualų tapatumą, tuo pačiu metu dalyvaujant tiek vaikų subkultūros, tiek artimiausios ir tolimesnių aplinkų kultūrų kūrime. Mokyklos aplinka yra erdvė nuolatinėms socialinėms ir kultūrinėms sąveikoms bei reiškiniams patirti, pažįstant šeimos, mokyklos grupės, kaimynystės, regiono, etninės grupės ir šalies bei globalaus pasaulio kultūrinius ypatumus ir vertybes. Mokyklos aplinkoje matomi įvairių kultūrų ženklai, simboliai, patiriami papročiai ir elgsenos, išbandomos skirtingos kultūrinės raiškos formos, ugdantis pozityvų požiūrį į įvairovę ir kitoniškumą;

kalbų įvairovės kontekstas; jo paskirtis – kurti ir palaikyti aplinkos sąlygas, palankias rasti ir plėtoti skirtingiems vaikų komunikavimo būdams, įvairiai žodinei ir nežodinei raiškai, kalbų pažinimui, teigiamoms nuostatoms, susijusioms su kalbų ir jos formų įvairove. Kuriant kontekstą pasinaudojama mokykloje ar grupėje esama kalbų įvairove, socialinių tinklų ir skaitmeninių technologijų teikiamomis galimybėmis, kalbų pasaulio pažinimą papildančiomis ir kalbą ugdančiomis vaizdinėmis ir garsinėmis priemonėmis, taip pat kasdienėmis komunikacinėmis situacijomis, kylančiomis vidaus ir lauko aplinkose;

tyrinėjimo ir gilaus mokymosi kontekstas; jo paskirtis – atliepti prigimtinį vaikų smalsumą, įtraukti juos į aplinkos tyrinėjimą, skatinantį giliau suprasti aplinkos objektus, reiškinius ir jų ryšius, atrasti įvairius pažinimo ir mokymosi būdus. Kuriamas kontekstas kupinas žaismės, atviras iššūkiams, jame daug laisvės vaiko spėliojimams, atsakymų į savo keliamus klausimus paieškoms, tyrinėjimu grindžiamiems sprendimams. Sukurtos vidaus ir lauko edukacinės erdvės, lauko tyrinėjimo laboratorijos, kuriose yra tyrinėjimo objektų, priemonių ir medžiagų, STEAM veiklų, vaikų stebinių fiksavimo priemonių – tai padeda vaikams įsitraukti į ilgalaikius stebėjimus, patirti aplinkos objektų ir reiškinų įvairovę;

realių ir virtualių aplinkų kontekstas; jo paskirtis – papildyti ir praplėsti realybės kontekstus alternatyviomis skaitmeninėmis galimybėmis patirti ir pažinti, plėtoti vaikų skaitmeninį sumanumą, informatinį mąstymą. Kuriami realios ir virtualios aplinkos sąveikomis grindžiami kontekstai, aplinkas saikingai ir saugiai papildant skaitmeninėmis priemonėmis bei įranga, prioritetą teikiant patirtiniam realiųjų objektų ir reiškinų tyrinėjimui, kūrybiškumui, socialinėms sąveikoms. Vaikų savivaldį mokymąsi skatinančios skaitmeninės priemonės, įvairiomis vaizdo ir garso įvesties bei išvesties įrangą turinčiomis technologijomis kuriamos galimybės vaikams realioje aplinkoje pamatyti plika akimi nematomus procesus ar reiškinius, perkelti realios aplinkos objektus į skaitmeninę erdvę, tyrinėti taisyklių ir laisvės veikti ribas, spręsti problemas, įveikti iššūkius;

kūrybinių dialogų kontekstas – modeliuojant kūrybinių dialogų kontekstą kuriama vaizduotė, smalsumą, nuostabą kelianti aplinka, akcentuojanti patį kūrybos procesą. Vaikai patiria kūrybos laisvę, išgyvena netikėtumą, kūrybos džiaugsmą ir pasididžiavimą įveikus kūrybinius iššūkius. Aplinkų estetika ir įvairovė kuria prielaidas vaikams tyrinėti kūrybinės raiškos galimybes, išbandyti daugiau nei vieną būdą įgyvendinti kūrybinę idėją ar išspręsti problemą, pasirinkti alternatyvias raiškos priemones, improvizuoti, kurti ir perkurti. Dinamišką kūrybos procesą palaiko mokytojas kūrėjas, sudarantis sąlygas vaikui laisvai, spontaniškai veikti.

Programos turinys įgyvendinamas grupuojant pasiekimus į stambesnius blokus pagal ugdymo sritis „Mūsų sveikata ir gerovė“, „Aš ir bendruomenė“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“, „Kuriu ir išreiškiu“ bei siejant su vaiko galiomis „Besirūpinantis savimi ir kitais“, „Pasitikintis“, „Kūrybingas“, „Lansčiai mąstantis“, „Jautrus socialinei ir kultūrinei įvairovei“, „Komunikabilus“, „Sėkmingai besimokantis“.

BESIRŪPINANTIS SAVIMI IR KITAIŠ Ugdymosi sritis MŪSŲ SVEIKATA IR GEROVĖ		
<i>Pasiekimų sritis</i>	<i>1-3 gyvenimo metai</i>	<i>Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)</i>
Kasdienio gyvenimo įgūdžiai	Suaugusiojo padedamas ruošia maistą: tepa, laužo, mirko. Pradeda tinkamai naudotis stalo įrankiais. Suaugusiojo padedamas naudojasi tualetu, prausiasi ir šluostosi veidą, apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Padeda į vietą vieną kitą daiktą. Pradeda laikytis susitarimų ir saugiai elgtis lauko aikštelėje.	Susipažįsta su sveikatai palankiu maistu. Skanauja maistą patiektą estetiškai. Girdint vaisių, daržovių bei kitų maisto produktų pavadinimus, kaupia žodyną. Grupės įrengtoje „virtuvėje“ žaidžia režisūrinius maisto gaminimo žaidimus. Susipažįsta su higienos reikmenimis, ugdomi kūno priežiūros įgūdžius. Mokosi laikytis tvarkos, rūšiuoti, tvarkyti žaislus.
<i>Vertybinių nuostata</i> <i>Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam.</i>		
<i>Esminis gebėjimas</i> <i>Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo.</i>		
Fizinis aktyvumas	Pastovi ant vienos kojos (3–4 sekundes). Tikslingai skirtingu ritmu eina, apeina arba peržengia kliūtis, eina plačia (25-30 cm) linija. Bėga keisdamas kryptį, greitį, neprarasdamas pusiausvyros. Laikydamosis lipa ir nulipa laiptais pakaitiniu žingsniu.	Vaikščioja ir išlaiko pusiausvyrą einant sumažinto ploto paviršiumi, įveikiant kliūtis, lipant į kalniuką. Geba pereiti nuo greito ėjimo prie bėgimo. Pradeda lankstyti ranką per riešą, vis tiksliau atliekant judesius. Dėlioja daiktus vieną ant kito, užsuka, atsuka, darinėja, naudojasi
<i>Vertybinių nuostata</i> <i>Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.</i>		
<i>Esminis gebėjimas</i> <i>Tiksliai ir koordinuotai eina, bėga, lipa, išlaiko</i>		

<p><i>pusiausvyrą judėdamas, meta, gauda ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.</i></p>	<p>Nušoka nuo laiptelio, atsispirdamas abiem kojomis 1–2 kartus pašoka nuo žemės, peršoka liniją. Meta ir gauda kamuolį abiem rankomis, spiria kamuolį stovėdamas. Derina akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.</p>	<p>stalo įrankiais.</p>
<p>Savireguliacija ir savikontrolė</p>	<p>Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais.</p>	<p>Padedami suaugusiojo ir sekdami jo pavyzdžiu, vaikai, bendraudami su kitais,</p>
<p>Vertybinė nuostata <i>Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį.</i></p>	<p>Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos.</p>	<p>mokosi paprastų emocijų reguliavimo būdų: parodyti ir išreikšti emocijas, kreiptis pagalbos, pasiguosti, priimti nuraminimą ar apkabinimą, nukreipti dėmesį nuo nemalonių išgyvenimų, pasitraukti iš įtampos kupinos situacijos.</p>
<p>Esminė gebėjimas <i>Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.</i></p>	<p>Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį.</p>	<p>kreiptis pagalbos, pasiguosti, priimti nuraminimą ar apkabinimą, nukreipti dėmesį nuo nemalonių išgyvenimų, pasitraukti iš įtampos kupinos situacijos. Bendraudami su kitais pritaiko tuos būdus, kuriuos patyrė, suprato ir perėmė iš suaugusiojo: nusišypsoti, pakalbinti, taikiai žaisti greta, mokosi dalintis, palaukti savo eilės (naudojant smėlio laikrodį, pasiimant kitą žaislą ir kt.), atsižvelgti į kito prašymus.</p>
<p>Emocijų suvokimas ir raiška</p>	<p>Pradeda atpažinti, ką jaučia, turi savas emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus.</p>	<p>Pastebi draugo emocinę būseną. Sutelkia dėmesį, laikosi grupėje numatytos tvarkos, susitarimų ir taisyklių. Taiko nusiramino, atsipalaidavimo būdus.</p>
<p>Vertybinė nuostata <i>Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.</i></p>	<p>Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja.</p>	<p>Varto knygeles, kuriose veikėjai yra skirtingos nuotaikos.</p>
<p>Esminis gebėjimas <i>Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų</i></p>	<p>Pradeda atpažinti, ką jaučia, turi savas emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus. Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja.</p>	<p>Pastebi draugo emocinę būseną. Sutelkia dėmesį, laikosi grupėje numatytos tvarkos, susitarimų ir taisyklių. Taiko nusiramino, atsipalaidavimo būdus. Varto knygeles, kuriose veikėjai yra skirtingos nuotaikos.</p>

<p><i>emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.</i></p>		
---	--	--

<p align="center">BESIRŪPINANTIS SAVIMI IR KITAIS Ugdymosi sritis MŪSŲ SVEIKATA IR GEROVĖ</p>		
<p><i>Pasiekimų sritis</i></p>	<p>4-6 gyvenimo metai</p>	<p>Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)</p>
<p align="center">Kasdieninio gyvenimo įgūdžiai</p>	<p>Aiškinasi, kodėl svarbu valgyti įvairų ir sveiką maistą, iš kur jis atsiranda, ir ką reikia valgyti, kad augtų sveikas.</p>	<p>Klauso, užduoda klausimus, aiškinasi ir randa atsakymus apie sveiko maisto naudą. Sužino, koks maistas yra naudingas sveikatai ir kodėl verta jį rinktis. Diskutuoja su draugu kas yra sveika, o kas ne, savo nuomonę argumentuoja. Žaidžia vaidmeninius, režisūrinius žaidimus. Tyrinėja vaisius ir daržoves, sveria, uosto, pjausto, pavadina, gėrisi estetiniu įspūdžiu. Tyrinėja, matuoja, žymisi išgeriamo vandens kiekį. Motyvuojamas suaugusiojo pavyzdžio laikosi asmens higienos. Supranta, kodėl svarbu laikytis asmens higienos. Įsitraukia į aplinkos pertvarkymo veiklas, ieško sprendimų, kaip aplinką paversti lengvai tvarkoma, patogia, saugia, maloniai akiai. Imasi iniciatyvos pastebint ne vietoje padėtus daiktus, numestą šiukšlę, mokosi šiukšles rūšiuoti. Mokosi suprasti saugaus bendravimo taisykles, kreipiasi pagalbos pasiklydus, ištikus nelaimę, patekus į bėdą. Aiškinasi, kokie prisilietimai prie jų kūno yra tinkami, o kokie – netinkami. Mokosi atpažinti asmenines ribas ir saugoti asmeninę erdvę</p>
<p>Vertybinė nuostata <i>Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam.</i></p>	<p>Stengiasi rinktis sveikus maisto produktus. Savarankiškai serviruoja stalą, valgo tvarkingai ir susitvarko pavalgę. Taisyklingai plauna rankas, apsirengia ir nusirengia pagal oro sąlygas, rūpinasi savo daiktais.</p>	<p>Laikosi saugaus elgesio taisyklių gatvėje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis. Atpažįsta tinkamus ir netinkamus prisilietimus. Žino, kur kreiptis pagalbos, ir mokosi saugoti save bei kitus.</p>
<p>Esminis gebėjimas <i>Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo.</i></p>		

		bendraudami grupėje. Mokosi saugaus elgesio grupėje, gatvėje, miške, prie vandens telkinių įgūdžių, sužino apie daiktus, kurie pavojingi jų sveikatai ir saugumui, laikosi susitarimų, saugaus elgesio taisyklių.
Fizinis aktyvumas	Eina, bėga pristatomuoju ar pakaitiniu žingsniu, išsvermingas Šoka į tolį, į aukštį. Žaisdamas laisvai koordinuotai juda, orientuojasi erdvėje. Dažniausiai vaikščioja, stovi, sėdi taisyklingai. Atpažįsta akivaizdžius ženklus, kurie rodo, kad jo kūnui reikia poilsio ar judėjimo. Veiksmus su smulkiais daiktais atlieka vikriai, tiksliai ir kruopščiai. Tiksliai valdo pieštuką ir žirkles ką nors piešdamas, kirpdamas. Kuria įvairias konstrukcijas, sudėtingus statinius išlaikant pusiausvyrą.	Juda spontaniškai su skirtingo dydžio, svorio ar formos priemonėmis. Išbando mokytojo demonstruojamus, patys atranda ėjimo ir bėgimo būdus. Tobulina koordinaciją, orientaciją erdvėje, vikrumą, greitumą, jėgą žaidžiant su įvairaus dydžio ir sunkumo kamuoliais. Inicijuoja ir ištraukia į užsiėmimus, fantazuoja, ieško neįprastų pozų, judesiais perteikia pasakų herojų charakterius, gyvūnų, kitų objektų ypatybes. Nevaržomai judant, eksperimentuojant išbando savo kūno judėjimo galimybes. Saugiai keičia savo kūno pradines padėtis, veikiant ribotame plote pratinasi judėti saugant save ir kitą. Žaidžiant komandinius žaidimus, mokosi laikytis taisyklių, laimėti, pralaimėti. Lavina rankos judesių tikslumą, akies ir rankos koordinaciją dėliojant, konstruojant, veriant, piešiant ir kt.
Savireguliacija ir savikontrolė	Žino ir geba taikyti įvairius nusiramino, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. Žaisdamas geba sutelkti dėmesį ir pastangas, išsvermę, slopinti impulsyvius veiksmus, siekiant tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas. Nesunkiai laikosi ir supranta susitarimų,	Mokosi elgesio taisyklių prie stalo. Siekia estetinio išpūdzio, geba padengti kasdienį ir šventinį stalą. Kuria įvairius siužetus režisūrinių ir vaidmenų žaidimų metu. Klausosi skaitomų tekstų ir pasakojimų, aiškinasi, kodėl svarbu tausoti ir branginti maistą. Tyrinėja, kiek reikia įdėti darbo, kad maisto produktai atsirastų ant mūsų stalo.
Vertybinė nuostata <i>Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį.</i>		
Vertybinė nuostata <i>Norai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.</i>		
Esminis gebėjimas <i>Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gaudo ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tiksliai atlieka kasdienes veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.</i>		
Esminis gebėjimas <i>Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai,</i>		

<i>stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.</i>	taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.	
Emocijų suvokimas ir raiška	Atpažįsta ir apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis. Atpažįsta ir gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas; pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti. Pradeda kalbėtis apie jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau.	Žaidžia vaidmenų ir naratyvinius žaidimus, tyrinėja ir pažymi, kaip jaučiasi, klausydami skaitomų istorijų, žiūrėdami filmukus. Įsitraukia į žaidimus, įvairias veiklas, kurios padeda patirti ir suprasti: noriu – nenoriu, mėgstu – nemėgstu, įdomu – neįdomu. Žaidžia žaidimus, kurie skatina pažinti, tyrinėti, įvardyti. Skirtingais būdais (emocine reakcija, pasirinkimu, piešiniu, žodžiais ir kt.) parodo savo poreikius, pomėgius, interesus. Žaidžia bendrus žaidimus imituojančius gyvenimiškas situacijas, perteikiant pagrindines emocijas. Taiko įvairius nusiramino, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems.
Vertybinė nuostata <i>Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.</i>		
Esminis gebėjimas <i>Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.</i>		

Taikomi metodai ir būdai	Patirtinė veikla; jungtinės veiklos, jungtinio dalyvavimo su vaikais būdai; įsiterpimo į vaikų žaidimą būdai, nesugriaunant vaikų autentiško žaidimo; refleksijos ir savirefleksijos skatinimo būdai; situacijos atvejo ar įvykio metodas.
Pedagogo vaidmuo, taikomos strategijos	Organizuojant veiklą modeliuoja situacijas, kuriančias įtraukiantį socialinį emocinį kontekstą, iššūkius, provokacijas vaikams; keliami atviri klausimai, skatinantys tyrinėti, mąstyti, kurti įveikti įvairius iššūkius; pritaiko veiklas tiek individualiai, tiek grupėse, kad atsižvelgtų į vaikų individualius poreikius ir skatintų socializaciją; skatina vaikų judėjimo džiaugsmą ir kasdienį judrumą, didina judraus mokymosi galimybes; įdomias, prasmingas ugdymosi situacijas kuria dialogiška vidaus ir lauko aplinkų jungtimi, įrangos mobilumu, pritaikant tyrinėti judesį; naudoja natūralią ir dirbtinai sukurtą, įrangą ir priemonėmis papildytą gamtinę aplinką, siekia vaikus judėti skatinančio iššūkio; kuria prielaidas subalansuotam ugdymui(si) viduje ir lauke.
Ugdymo(si) kontekstai	Žaismės, universalus dizaino mokymuisi, judraus patirtinio ugdymosi kontekstai.

PASITIKINTIS
Ugdymosi sritis
AŠ IR BENDRUOMENĖ

<i>Pasiekimų sritis</i>	<i>1-3 gyvenimo metai</i>	<i>Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)</i>
<p style="text-align: center;">Savivoka ir savigarba</p> <p><i>Vertybinė nuostata</i> <i>Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus.</i></p>	<p>Trumpam sutelkia dėmesį ir įsitraukia į etnokultūrinius žaidimus, kalendorines šventes, renginius, klausosi tautosakos kūrybinių.</p> <p>Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų. Pasako savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė.</p> <p>Apie save kalba pirmuoju asmeniu, pasako, ką daro, ką turi.</p> <p>Siekia savarankiškumo: „aš pats“. Patogiai jaučiasi įprastoje grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiais ir vaikais.</p> <p>Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis.</p> <p>Suaugusiojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais.</p> <p>Teigiamai reaguoja į kitakalbius vaikus, suaugusiuosius ir grupėje apsilankančius svečius.</p>	<p>Žaidžia įvairius žaidimus su veidrodžiu: žiūri į save iš šono, iš priekio, žiūri į save kartu su kitais vaikais. Reaguoja į pagyrimus ir pastabas, sąveikauja su kitais į grupę ateinančiais žmonėmis.</p> <p>Matuojasi išaugtus drabužėlius ar batus, naudoja ūgio matuoklius, žiūri anksčiau darytas savo nuotraukas. Žaidžia žaidimus su savo kūno dalimis, jas įvardija. Ploja katučių rankomis.</p> <p>Žaidžia lietuvių liaudies žaidimus, judina rankeles, kojeles, liečia nugarytę, pilvuką. Pasako savo vardą, įvardija lytį, atpažįsta savo daiktus. Supranta ir skiria mergaites nuo berniukų pagal vardus, išvaizdą, aprangą.</p>

<p>Esminis gebėjimas Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.</p>		
<p>Problemų sprendimas</p>	<p>Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno kalba parodo suaugusiajam, su kokia problema susidūrė.</p>	
<p>Vertybinė nuostata Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas.</p>	<p>Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas. Nepavykus stebi, kaip tai daro kiti ir išbando jų taikomus problemų sprendimo būdus arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį.</p>	<p>Pradedama nuspėjamai reaguoti į įprastus įvykius, kurių baigtį galima iš anksto numatyti (pavyzdžiui, įjungus jungiklį, žaislas pradeda judėti). Spėja, kuriame inde telpa daugiau vandens, o spėjimą patikrina vandenį perpildami iš vieno indo į kitą.</p>
<p>Esminis gebėjimas Geba atpažinti ir įvardinti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai.</p>	<p>Atsižvelgia į ankstesnę patirtį ir taisyti, tobulina sprendimą.</p>	<p>Savo pastebėjimus jie išreiškia parodydami daiktus, kurie suaugusiojo apibūdinami šiomis su matavimu susijusiomis sąvokomis: „ilgas“ arba „trumpas“, „aukštas“ arba „žemas“. Žaisdami atlieka dviejų nesudėtingų, jiems suprantamų veiksmų sekas.</p>
<p>Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais</p>	<p>Drąsiai išbando ką nors nauja, ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis.</p>	<p>Žaidžia bendrus žaidimus, veikia grupelėmis. Kuria šeimos, grupės medį. Žaidžia bendrus žaidimus su šeima. Žiūri šeimos narių ir grupės vaikų nuotraukas. Draugauja su vaikais iš kitos socialinės, kalbinės, kultūrinės aplinkos. Dalinasi su suaugusiais ir bendraamžiais savo patyrimais, jausmais, užjaučia kitus, siūlo pagalbą.</p>
<p>Vertybinė nuostata Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais.</p>	<p>Ieško bendraamžių draugijos. Siekia veikti savarankiškai, tikisi savo iniciatyvų palaikymo, pagyrimo. Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas.</p>	

<p>Esminis gebėjimas <i>Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiks.</i></p>	<p>Trumpam ištraukia į bendrą žaidimą, pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo pačiu žaislu. Pradedą suprasti, kuris daiktas yra jo, kuris – kito, o kuriuo naudojamas bendrai.</p>	
---	---	--

PASITIKINTIS Ugdymosi sritis AŠ IR BENDRUOMENĖ		
<i>Pasiekimų sritis</i>	<i>4-6 gyvenimo metai</i>	<i>Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)</i>
Savivoka ir savigarba	<p>Išbandą naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą.</p>	<p>Tyrinėja judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemas eksperimentuodami, kurdami modelius.</p>
<p>Vertybė nuostata <i>Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus.</i></p>	<p>Aiškinasi, kam reikalingos, ką daro vidinės kūno sistemos, dalinasi pastebėjimais. Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenis. Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą.</p>	<p>Varto enciklopedijas, žiūri informacinius filmukus, taiko vaikams skirtas papildytosios realybės technologijas, atlieka eksperimentus, kuria modelius, padedančius nematomus reiškinius ar dalykus paversti matomais ir suprantamais. Tyrinėja savo augimo veiklas: matavimai, kūno kontūro apvedimas, pėdų, plaštakų atspaudai, talentų šou. Žaidžia vardų žaidimus, naudojant vardų korteles. Domisi gimtąja kalba, etnine kultūra, dalyvauja etnokultūrinuose, pilietiniuose</p>

		<p>renginiuose ir edukacinėse programose. Tyrinėja žmogaus gyvenimo ciklą, samprotauja, kaip atrodys užaugę, ko norėtų išmokti, kuo norėtų tapti ateityje. Jaučia savo asmeninės erdvės ribas, supranta savo privatumą, reaguoja asmeninės erdvės ribų pažeidimą. Atranda ir išbando įvairius emocinio kontakto, pagarbaus bendravimo ir ryšių su kitais žmonėmis užmezgimo bei palaikymo būdus gyvai ir nuotoliu.</p>
<p>Esminis gebėjimas <i>Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.</i></p>	<p>Atpažįsta ir natūraliai priima sudėtingą veiklą, kliūtis, sunkumus, problemas, yra nusiteikęs jas savarankiškai ar drauge su kitais įveikti. Stebi, aptaria ir atsižvelgia į priimtų sprendimų pasekmes.</p>	<p>Mokytojo padedami, ieško daiktų panašumų ir skirtumų, sprendžia iškilusias problemas. Ieško atsakymų į patiemis kylančius ir mokytojo nuolat keliamus klausimus. Diskutuoja apie gyvūnų naudą, aiškinasi, ko reikia, kad gyvūnai gyventų, gerai jaustųsi. Svarsto ir aiškina, kaip gyvūnai prisitaikę prie aplinkos, kokie žmogaus ir gyvūnų santykiai. Veikdami mokytojo tikslingai sukurtuose kontekstuose, mokosi samprotauti, kūrybiškai taiko įgytą skaičiavimo patirtį sprendžiamoms problemoms. Įtraukiami į probleminių situacijų, kuriose reikia įvertinti atstumą tarp savęs ir kitų, tarp dviejų artimos aplinkos objektų, nagrinėjimą, sugalvoti ir paaiškinti, kaip įvairiose situacijose galima palyginti dviejų trijų pažįstamų objektų atitinkamą dydį.</p>
<p>Problemų sprendimas</p>	<p>Atpažįsta ir natūraliai priima sudėtingą veiklą, kliūtis, sunkumus, problemas, yra nusiteikęs jas savarankiškai ar drauge su kitais įveikti. Stebi, aptaria ir atsižvelgia į priimtų sprendimų pasekmes.</p>	<p>Mokytojo padedami, ieško daiktų panašumų ir skirtumų, sprendžia iškilusias problemas. Ieško atsakymų į patiemis kylančius ir mokytojo nuolat keliamus klausimus. Diskutuoja apie gyvūnų naudą, aiškinasi, ko reikia, kad gyvūnai gyventų,</p>
<p>Vertybinė nuostata <i>Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas.</i></p>		

<p><i>Esminis gebėjimas</i> <i>Geba atpažinti ir įvardinti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško problemos sprendimo būdų, apsversto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai.</i></p>		<p>gerai jaustūsi. Svarsto ir aiškina, kaip gyvūnai prisitaikę prie aplinkos, kokie žmogaus ir gyvūnų santykiai. Veikdami mokytojo tikslingai sukurtuose kontekstuose, mokosi samprotauti, kūrybiškai taiko įgytą skaičiavimo patirtį sprenddami problemas. Įtraukiami į probleminių situacijų, kuriose reikia įvertinti atstumą tarp savęs ir kitų, tarp dviejų artimos aplinkos objektų, nagrinėjimą, sugalvoti ir paaiškinti, kaip įvairiose situacijose galima palyginti dviejų trijų pažįstamų objektų atitinkamą dydį.</p>
<p>Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais</p>	<p>Stengiasi geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiais bei vaikais.</p>	<p>Inicijuoja bendrus žaidimus ar veiklas, siūlo ir derina veiklos idėjas, veiksmus, siužetą, susikuria veiklos ir elgesio taisyklės, padeda, paremia vienas kitą, tariasi. Išbando pačių bendraujant atrastus, ar iš kitur žinomus įvairius emocinių ryšių, abipusės simpatijos, draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus, aiškinasi, koks draugas yra geras ir koks yra blogas. Piešia, matuoja, lygina panašumus ir skirtumus, kalbantis, žaidžiant, kartu veikiant tyrinėti, kuo panašus/si į kitus ir kuo skiriasi nuo kitų vaikų, suaugusiųjų.</p>
<p><i>Vertybinė nuostata</i> <i>Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais.</i></p>	<p>Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku. Supranta, koks elgesys yra priimtinas ar nepriimtinas kitiems ir kodėl. Rodo iniciatyvą susikalbėti ir bendradarbiauti su kitais.</p>	<p>Gerbia, toleruoja ir priima kita kalba kalbantį, kitaip besielgiantį, mažiau gebantį vaiką. Mokosi išklausti ir suprasti skirtingas nuomones, požiūrius, juos priimti ir derinti. Mokytojo padedamas mokosi įžvelgti kilusio nesutarimo esmę, išgirsti kiekvieno nesutarimo dalyvio nuomonę ir ieškoti išeičių, kurios būtų priimtinos kiekvienam. Mokosi atpažinti patyčias ir būdus, kaip jų išvengti. Priima bendrus sprendimus,</p>
<p><i>Esminis gebėjimas</i> <i>Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.</i></p>	<p>Kasdienėse situacijose bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei kitų nuomonę, aiškinasi, tariasi. Pradeda tarpininkauti kitiems vaikams, jiems sprendžiant tarpusavio nesutarimus. Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų, jų šeimų ir natūraliai juos priima. Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai. Supranta, kad gyvendamas grupėje turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio. Suvokia savo veiksmų akivaizdžias pasekmes</p>	<p>Gerbia, toleruoja ir priima kita kalba kalbantį, kitaip besielgiantį, mažiau gebantį vaiką. Mokosi išklausti ir suprasti skirtingas nuomones, požiūrius, juos priimti ir derinti. Mokytojo padedamas mokosi įžvelgti kilusio nesutarimo esmę, išgirsti kiekvieno nesutarimo dalyvio nuomonę ir ieškoti išeičių, kurios būtų priimtinos kiekvienam. Mokosi atpažinti patyčias ir būdus, kaip jų išvengti. Priima bendrus sprendimus,</p>

	sau, kitiems ir visai grupei.	diskutuoja, drauge siūlo idėjas, kaip pertvarkyti grupės ar lauko aplinką, jaučiasi aktyviu grupės dalyviu. Atpažįsta tautosakos paveldą žmonių sukurtą praeityje, sužino keletą Tėvynės istorijai svarbių įvykių ir žymių veikėjų. Aiškinasi, tyrinėja, diskutuoja, kas mums gali papasakoti apie praeitį, dabartį, ateitį. Atranda ir tyrinėja dominančias istorines vietas esančias aplinkui.
--	-------------------------------	--

<p> Taikomi metodai ir būdai </p>	<p> Patirtinio mokymo būdai (pačiam pajusti, išbandyti, sukurti, atrasti); giluminio mokymosi skatinimo būdai; tiriamieji būdai; jungtinės veiklos, jungtinio dalyvavimo su vaikais būdai; vaizduotės skatinimo būdai; įsiterpimo į vaikų žaidimą būdai, nesugriaunant autentiško vaikų žaidimo; plėtojamas naratyvinis žaidimas; refleksijos ir savirefleksijos skatinimo būdai; paieškos metodai; situacijos atvejo ar svarbaus įvykio metodas. </p>
<p> Pedagogo vaidmuo, taikomos strategijos </p>	<p> Parenka veiklas bei žaidimus, kartu žaidžia, vaidina; išgyvena veikimo laiką drauge, tačiau tuo pačiu metu stebi ir laukia, kol vaikai plėtos žaidimo eigą patys; siūlo aktyvaus judėjimo ir atsipalaidavimo žaidimus, pratimus, kurie padeda suvaldyti emocijas; rodo gebėjimą suvokti save, savo augimą ir galimybes, padeda rasti išeitį iš kėblios situacijos ir įveikti sunkumus; kuria daiktinę aplinką, parūpina priemonių vaikų siužetiniams vaidmeniniams žaidimams; drauge su vaikais skaito kūrinius, žiūri mokomąją medžiagą, dalyvauja edukacijose taip supranta žmonių tarpusavio santykius, poelgius, istoriją. </p>
<p> Ugdymo(si) kontekstai </p>	<p> Kultūrinių dialogų, universalaus dizaino mokymuisi, žaismės kontekstai. </p>

<p style="text-align: center;"> KŪRYBINGAS LANKSČIAI MAŠTANTIS Ugdymosi sritis TYRINĖJU IR PAŽŪSTU APLINKA </p>		
<p> <i>Pasiekimų sritis</i> </p>	<p> <i>1-3 gyvenimo metai</i> </p>	<p> <i>Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)</i> </p>
<p> Aplinkos pažinimas </p>	<p> Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje </p>	<p> Pažįsta gyvenamosios vietovės objektus ir </p>

<p>Vertybinė nuostata Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.</p>	<p>vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, įrašuose ir kt. Natūraliai įsitraukdamas į kasdienes, rutininius įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę.</p>	<p>vietas. Supranta savo ir artimųjų vardus, paprastus klausimus ir prašymus, artimiausios aplinkos daiktų, reiškinių ir veiksmų pavadinimus. Dėlioja savo veiklos per dieną paveikslėlius. Žaisdami ir tyrinėdami pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, patiria, kad daiktai turi požymius, kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos. Išbando daiktus kaip įrankius, juos pavadina. Mokosi išklaudyti, kalbėti paeiliui, mokytojui sukuriant klausymosi aplinkų įvairovę.</p>
<p>Esminis gebėjimas Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius.</p>	<p>Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslus jų pavadinimus. Dalyvauja prižiūrint augalus.</p>	
<p>Matematinis mąstymas</p>	<p>Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, atpažįsta ir susieja įvairias „matomų skaičių“ išraiškas. Paduoda tiek daiktų, kiek prašoma. Supranta, ką reiškia būti pirmam, antram. Palygina du daiktus, besiskiriančius tik ilgiu, mase ar tūriu. Tapatina, atrenka kelis daiktus pagal spalvą, formą, dydį. Kopijuoja dviejų elementų sekas. Daugeliu atvejų suranda tokios pačios formos, dydžio ar spalvos objektą, supranta, ką reiškia „toks pat“, „kitoks“.</p>	<p>Daiktų pasaulį pažįsta ir atpažįsta visais jutimais, padedančiais suvokti daiktų spalvą, formą, garsą, kvapą, skonį, tekstūrą. Natūraliai įgunda įvertinti daiktų rinkinio kiekį iki 5-ių, neskaičiuodami daiktų („matomi“ skaičiai). Padedami mokytojo, atranda, kad „vienetą“ galima susieti su vienu daiktu, kad skaičiuojant naudojama ta pati žodžių seka, o paskutinis skaičių sekos skaičius reiškia suskaičiuotą objektų kiekį. Natūraliai įsitraukia į žaismingą veiklą su daiktais, į kuriuos galima ką nors įpilti, įdėti.</p>
<p>Vertybinė nuostata Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais.</p>		
<p>Esminis gebėjimas Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti.</p>		
<p>Tyrinėjimas</p>	<p>Smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis; stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta. Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija. Tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus.</p>	<p>Noriai įsitraukia į įvairias eksperimentines ir kasdienėje veikloje pasitaikančias ilgio (pločio, aukščio), masės, tūrio palyginimo veiklas. Atranda, kad figūromis ir objektais erdvėje galima manipuliuoti: apversti, pasukti, pastumti. Stebi ir tyrinėja aplinkos objektus ir reiškinius, patraukusius jų dėmesį savo vizualinėmis</p>
<p>Vertybinė nuostata Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja.</p>		

<p><i>Esminis gebėjimas</i> <i>Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.</i></p>	<p>Pamėgdžiodamas suaugusįjį ilgesnį laiką įsitraukia į tyrinėjimo veiklas, džiaugiasi tyrinėjimo atradimu, rezultata rodą kitiems. Emocijomis, veido išraiška, judesiais, garsu parodo tyrinėjimo džiaugsmą. Prašo ar parodo, koks daiktas domina, ką norėtų paliesti, tyrinėti, žaist, ką klausyti. Išbando naujus tyrinėjimo būdus, tyrinėdamas pasitelkia visus pojūčius: stebi, liečia, uosto, ragauja, klausosi; tyrinėja savo kūną ir jo galimybes skirtingas medžiagų faktūras, išbando žaislus ir daiktus. Naujus tyrinėjimo būdus ir patirtis spontaniškai pradeda naudoti kituose kontekstuose. Pamėgdžiodamas suaugusįjį ilgesnį laiką įsitraukia į tyrinėjimo veiklas; džiaugiasi tyrinėjimo atradimu, rezultata rodą kitiems.</p>	<p>savybėmis. Stebi ir reaguoja į mokytojo santykį: susižavėjimą, grožėjimąsi. Per ugdymo(si) aplinkos stebėjimą ir tyrinėjimą ima suprasti daiktų ir objektų formas, spalvas, dydžius, kontūrus, šešėlius ir kt. Spontaniškai tyrinėja vizualinės raiškos priemones: jas liečia, judina, brauko, spaudo, teploja dažais, pirštukais, pastebi pėdsaką, spalvą, liniją, dėmę, pajaučia tekstūrą, skirtingų faktūrų medžiagiškumo paviršius. Tyrinėja keverzones, terliones, bando apie jas pasakoti. Liečia savo ir pažįstamų žmonių veidą, plaukus, rankų pirštus. Žaidžia su dvimačių ir trimačių formų objektais, įvairiomis figūromis, liečia, minko, stebi juos realioje ir virtualioje erdvėje, atranda erdvinį pasaulį ir erdvines raiškos galimybes.</p>
<p>Mokėjimas mokytis</p>	<p>Trumpam įsitraukia į sudominusią ar savo sumanytą veiklą.</p>	<p>Daiktus rūšiuoja pagal formą, spalvą, dydį, naudodami rūšiavimo žaislus ir sensorines priemones. Palaipsniui išmoksta vis tiksliau apibūdinti savo ir objektų padėtį bei vietą kitų objektų ir žmonių atžvilgiu. Įgyja vis daugiau patirties pasirinktu būdu duoti nurodymus dėl objekto judėjimo krypties (į kairę, į dešinę, į priekį, atgal) ir buvimo vietos (viduje, išorėje ir kt.) arba sekti kitų atitinkamus nurodymus.</p>
<p><i>Vertybinė nuostata</i> <i>Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.</i></p>	<p>Pasirenka mėgstamą žaislą, meno kūrinį, stengiasi atlikti patinkančią pasirinktą veiklą.</p>	
<p><i>Esminis gebėjimas</i> <i>Pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.</i></p>	<p>Atidžiai stebi, bando, aiškinasi, klausinėja, kaip kažkas veikia, vyksta. Džiaugiasi tuo, ką atliko ir ko išmoko veikdamas.</p>	

KŪRYBINGAS LANKSČIAI MAŠTANTIS

Ugdymosi sritis
TYRINĖJU IR PAŽĪSTU APLINKA

<i>Pasiekimų sritis</i>	<i>4-6 gyvenimo metai</i>	<i>Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)</i>
Aplinkos pažinimas	<p>Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimus. Pasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų tradicinėmis šventėmis. Skiria ir pavadina šeimos narių ar kitas dominančias profesijas. Įžvelgia gyvūnų ir augalų panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja. Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ja rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaškina, kodėl išteklius reikia tausoti.</p>	<p>Domisi gimtąja kalba, etnine kultūra, dalyvauja etnokultūriniuose, pilietiniuose renginiuose ir edukacinėse programose. Pažįsta ir išreiškia pagarbą pagrindiniams savo šalies simboliams, tyrinėja šalies žemėlapi, konstruoja mėgstamų vietų modelius, iš pasakojimų pažįsta iškilias asmenybes. Tyrinėja Lietuvos ir kitų šalių simbolius, kalbą, žmonių gyvenimo būdą. Kuria šeimos istorijos pasakojimą. Atranda informacinius šaltinius tyrinėjantčius praeitį, dabartį, ateitį. Įsitraukia veiklas su kitomis kalbomis kalbančiais bendraamžiais. Dalyvauja pažintinėse išvykose, miesto ar šalies tyrinėjimuose. Stebint aplinkos daiktus suteikia jiems prasmę, prisitaiko prie aplinkos. Susipažįsta su ryšio palaikymo tarp žmonių priemonėmis, transporto priemonėmis, jas grupuoja. Stebi, renka, tyrinėja, grupuoja, atpažįsta ir pavadina augalų dalis, pajunta tekstūrų skirtumus. Tyrinėja, aiškinasi, kas ir kaip vyksta gamtoje, pastebi gyvosios ir negyvosios gamtos vienovę. Pavadina paros dalis, savaitės dienas, pasako ką veikė, veiks, veikia.</p>
<p>Vertybinė nuostata <i>Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.</i></p>		
<p>Esminis gebėjimas <i>Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus, reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaiko žaidimuose ir kitose veiklose.</i></p>		
	<p>Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10, parašo skaitmenimis.</p>	<p>Pasirinktus daiktus laisvai rūšiuoja, skirsto į kategorijas: pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą,</p>

	<p>Paduoda tikslų daiktų skaičių, kai jų yra daugiau nei 5. Pasako, kiek jų yra daugiau už 5 ir kelių trūksta iki 10. Atlieka sudėties ir atimties veiksmus 7-ių ribose. Žymi, skaičiuoja, vaizduoja duomenis, naudojami grafiniais jų vaizdais sprendamas problemas. Palygina du tris mažai besiskiriančius išmatuojamus dydžius, randa žodžių nedideliu jų skirtumui apibūdinti.</p>	<p>pradeda rūšiuoti pagal du požymius. Veikdami su daiktais, mokosi sutelkti dėmesį, mąstyti, prisiminti, tausoti juos, ugdo kantrybę, savikontrolę. Gretina realius daiktus ir jų atvaizdus iš skirtingos perspektyvos (iš šono, viršaus, apačios, šešėlio), pradeda suprasti jų vaizdavimą plokštumoje. Pastebi daiktų seką eidami į mokyklą, kur nors važiuodami: kelio ženklas, perėja, šviesoforas ir pan. Darže, šiltnamyje, ant palangės sodina, prižiūri augalus, stebi, matuoja, fiksuoja, kaip jie auga. Įsitraukia į veiklas, kuriose skaičiuojama pridedant po vieną pasitelkus daiktus, piešinius, rankų pirštus. Naudodamiesi objektais, piešiniais, kurdami istorijas, pradeda suprasti, ką reiškia skaičius sudėti ir atimti.</p>
Tyrinėjimas	<p>Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja augimo procesus.</p>	<p>Tyrinėja, kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vieni nuo kitų ir nuo kitos rūšies daiktų. Aiškinasi, kaip daiktai keitėsi, kokie jie buvo seniau, kokie dabar, kaip tobulėjo. Lygina praeities ir dabarties daiktus, komentuoja jų išvaizdą, paskirtį, kaip veikia, iš ko pagaminti. Žaisdami atranda fizikinius reiškinius.</p>
<p>Vertybinė nuostata <i>Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja.</i></p>	<p>Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes; objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja; iš pasiūlytų įrankių, priemonių, medžiagų pasirenka reikiamas tyrinėjimui.</p>	<p>Eksperimentuoja su veidrodiniais paviršiais, taškiniais šviesos šaltiniais, stebi ir tyrinėja dvimačių ir trimačių geometrinių objektų atvaizdus. Judėdami mėgaujasi įvairiais judesiais, tyrinėja tempą, ritmą, dinamiką ir erdvę, susipažįsta su judėjimo įvairove, patiria judesio elementus ir jų derinius, susieja spontaniškus judesius su šokio elementais.</p>
<p>Esminis gebėjimas <i>Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus eksperimentavimą, klausinėjimą, stebėjimą, samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.</i></p>	<p>Samprotauja apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado, sužinojo. Remdamasis tyrinėjimo rezultatais, kelia klausimus, siūlo idėjas, ką dar būtų galima tyrinėti.</p>	

		Tyrinėja temas, kylančias iš jų patirčių, vaizduotės, įkvėptas skaitomų literatūros, muzikos, teatro ar dailės kūrinių.
Mokėjimas mokytis	Įsitraukia į naują, iššūkio reikalaujančią veiklą, drąsiai kalba apie tai, ką jau moka, ką norėtų sužinoti, ko išmokti.	Matydami, kaip suaugusieji ir kiti naudoja įvairius įrankius, ir stebėdami, kaip tie įrankiai veikia, patys juos išbando. Daiktus kūrybiškai panaudoja žaidimuose, ugdo si nuostatą tausoti juos. Džiaugiasi atradę naujus dydžių palyginimo būdus. Per įvairias praktines veiklas susipažįsta su nurodymo, komandos sąvoka.
Vertybinė nuostata <i>Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.</i>	Numato veiksmų ir priemonių planą tikslui pasiekti.	
Esminis gebėjimas <i>Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo procesą bei rezultatus.</i>	Stebi savo veiklos procesą, jį koreguoja, išbandydamas įvairius veikimo būdus ir kylančias idėjas, kol pasiekia tikslą. Noriai dalinasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultata, pasako, ko ir kaip mokėsi, kas pavyko (nepavyko), ką dar norėtų išbandyti.	

Taikomi metodai ir būdai	Tiriamieji būdai; patirtinio mokymosi būdai; vaizduotės skatinimo būdai aukštesniųjų mąstymo gebėjimų skatinimo metodai (lyginti, klasifikuoti, sisteminti, taikant mąstymo žemėlapius; reflektuoti savo veikimo ir mokymosi būdus; pajusti ir verbalizuoti kontrastą, variacijas, pastovumą; argumentuoti ir kt.).
Pedagogo vaidmuo, taikomos strategijos	Atliepia natūralų vaiko smalsumą; įtraukia jį į aplinkos tyrinėjimą, skatinantį gilesnį aplinkos objektų, reiškinių ir jų ryšių supratimą; sukuria galimybes atrasti įvairių pažinimo ir mokymosi būdų; paremia vaikų iniciatyvas, parinkdamas jiems aktualų turinį ir veiklą; taikydamas skirtingas strategijas ir atsižvelgdamas į vaikų individualius poreikius, padeda vaikams ugdyti įgūdžius, reikalingus savarankiškam mokymuisi, problemų sprendimui, kūrybingumui ir bendravimui, tuo pačiu skatina reflektuoti savo atliktą veiklą ir jos rezultata.
Ugdymo(si) kontekstai	Tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų, universalaus dizaino mokymuisi, žaismės kontekstai.

JAUTRUS SOCIALINEI IR KULTŪRINEI ĮVAIROVEI KOMUNIKABILUS

**Ugdymosi sritis
AŠ KALBŲ PASAULYJE**

<i>Pasiekimų sritis</i>	<i>1-3 gyvenimo metai</i>	<i>Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)</i>
Kalbų supratimas	<p>Trumpam susikaupia klausydamas, supranta ir reaguoja 3–4 žodžių sakinius, mokosi naujų žodžių.</p> <p>Reaguoja į išgirstus ritmo derinius, intonavimą, supranta kūno kalbą, mimiką. Skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta arba prašo paskaityti.</p> <p>Klausosi trumpų tekstų, girdėto kūrinio prasmę atskleidžia vaidindamas, žaisdamas ar pasakydamas keletą žodžių.</p>	<p>Atkreipia dėmesį į kalbėjimą, plečia pasyvų ir aktyvų žodyną. Vaikai ugdomi foneminę klausą, mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis.</p> <p>Supranta skaitomus nesudėtingus, trumpus tekstus. Pasitelkdami įvairius ženklus ir gestus, simboline forma išreiškia mintį, parodo mąstymo būdą mokytojo inicijuojamose mąstyti skatinančiose veiklose. Kalbinami išmoksta pavadinti vis daugiau linijų, dvimačių (plokštumos) ir trimačių (erdvės) figūrų, džiaugiasi jas atpažindami paveikslėlyje, aplinkoje surasdami jų analogų.</p>
<p>Vertybinė nuostata <i>Domisi komunikavimo būdais: žodiniais ir neverbaliniais, skatinamas išklaudyti ir suprasti kitą.</i></p>		
<p>Esminis gebėjimas <i>Supranta kitų kalbėjimą, klausosi amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.</i></p>		
Kalbinė raiška	<p>Kalba 2–3 žodžių vientisiniais sakiniais, klausinėja, ką mato, girdi, atsako į paprastus klausimus, vartoja kelias mandagumo frazes.</p> <p>Domisi animaciniais filmais, skatinamas kalba apie juos; suaugusiojo padedamas kartoja girdėtus eiliuotų tekstų ar dainų fragmentus.</p> <p>Stebi ir mėgdžioja rašančius suaugusiuosius: imituoja, brauko, keverzoja, piešinėja, palikdamas ženklus.</p>	<p>Mėgdžiojimu, skiemenų ar žodžių pakartojimais, veiksmis, mimika ir pantomimika dalyvauja paprastuose žodiniuose žaidimuose. Jausmų, emocijų, norų, minčių raišką skatina dėmesys jų kalbai, kantrus išklaudyti, reagavimas į vaikų intencijas, reiškiamas žodine ir nežodine išraiška. Suaugusiojo padedami, kartoja girdėtus trumpus kūrinėlius, kelių žodžių vientisiniais sakiniais kalba apie save, norus, poreikius, išgyvenimus, pasakoja ką mato ir girdi, vartoja paprastas mandagumo frazes, formuluodami sakinius, taiko pagrindines gramatikos taisykles.</p>
<p>Vertybinė nuostata <i>Kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas.</i></p>		
<p>Esminis gebėjimas <i>Naudodamas žodines ir neverbalines raiškos priemones, dalinasi savo įgyta patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį, pasakoja ir kuria paprastas istorijas.</i></p>		

JAUTRUS SOCIALINEI IR KULTŪRINEI ĮVAIROVEI KOMUNIKABILUS

**Ugdymosi sritis
AŠ KALBŲ PASAULYJE**

<i>Pasiekimų sritis</i>	<i>4-6 gyvenimo metai</i>	<i>Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)</i>
Kalbų supratimas	<p>Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų. Supranta pajuokavimus, vartoja dažnai girdimus frazeologizmus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę. Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles. Domisi įvairiais rašytiniais tekstais, skaitomais sudėtingesniais tekstais, įvykių eiga, numato tolimesnę įvykių eigą.</p>	<p>Aktyviai įsitraukia į bendravimo veiklas, plėtoja kalbos supratimą, ugdo trumpalaikę ir ilgalaikę atmintį, kalbinę vaizduotę. Žaisdami, dalyvaudami problemų sprendime, mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos. Kalbos supratimą gilina klausydamiesi amžių atitinkančių ir sudėtingesnių įvairaus stiliaus tekstų, netiesiogiai perduodamų žinučių (laiškų, raštelių), siedami skaitomą tekstą su vaizdine informacija ir numanomu kontekstu. Daiktus ir jų savybes vaikai mokosi suprasti ir pavadinti, kai jų tyrinėjimus lydi mokytojo komentarai, klausimai, grįžtamasis ryšys. Mokytojo pagalba išsiaiškina, kad medžiai gamina deguonį, būtina kvėpavimui, ir supranta, kad juos reikia saugoti ir sodinti. Mokosi kelti klausimus apie artimiausią aplinką, į kuriuos atsakoma „taip“ arba „ne“. Dalyvauja apklausoje, kur atsakymų skaičius neviršija 12. Įsitraukia į diskusijas, kaip galima fiksuoti ir koduoti duomenis, dalijasi idėjomis, kaip juos pavaizduoti grafiškai. Diskutuodami plečia žodyną, susijusį su ilgio, masės ir tūrio matavimu.</p>
<i>Vertybinė nuostata</i> <i>Domisi žodiniiais ir neverbaliniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklaudyti ir suprasti kitą.</i>		
<i>Esminis gebėjimas</i> Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.		

Kalbinė raiška	<p>Išsako savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus, aiškinasi, diskutuoja.</p> <p>Vartoja mandagumo ir vaizdingus žodžius.</p> <p>Klausinėja ką išgirdo, matė, pajuto, sužinojo, sprendžia problemas.</p> <p>Kuria, pasakoja istorijas pagal paveikslėlių seką, nuosekliai minėdamas pagrindinius įvykius, atpasakoja girdėtas istorijas, pritaiko girdėtų siužetų fragmentus žaidimų scenarijuose, meninėje veikloje.</p> <p>Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kelis žodžius.</p>	<p>Kalba apie tai, ką jaučia, mato, girdi, nuolat plečia žodyną, susijusį su kasdieniu gyvenimu, artimiausia aplinka, gamta, technika, objektų savybėmis, būsenomis.</p> <p>Dalyvauja mokytojo inicijuojamose veiklose, padedančiose pažinti pasaulį, mokosi kelti klausimus, bando vartoti naujai sužinotas sąvokas, vaizdingus žodžius, argumentuoti, plėtoti diskusijas, reflektuoti savo patirtį, žodinę raišką papildydami išradingais gestais, judesiais, mimika, iliustruodami aplinkos objektais, schemomis, piešiniais. Įsitraukia į įvairias mokytojo siūlomas veiklas, susijusias su galimybe piešti ir rašyti. Supranta rašymo tikslus, tyrinėja ir supranta, kad skirtingos kalbos turi skirtingas raides.</p>
<p>Vertybinių nuostatų</p> <p><i>Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas.</i></p>		
<p>Esminis gebėjimas</p> <p><i>Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.</i></p>		

Taikomi metodai ir būdai	<p>Vaizduotės skatinimo, giluminio mokymosi skatinimo jungtinės veiklos, jungtinio dalyvavimo su vaikais būdai; įsiterpimo į vaikų žaidimą būdai, nesugriaunantys autentiško vaikų žaidimo; plėtojamas naratyvinis žaidimas; refleksijos ir savirefleksijos skatinimo būdai; aukštesniųjų mąstymo gebėjimų skatinimo metodai.</p>
Pedagogo vaidmuo, taikomos strategijos	<p>Kuria vaikams stimuliuojančią ir pagal amžių tinkančią aplinką, plėtoja kalbinius gebėjimus, skatina aktyvų dalyvavimą veiklose; kelia atvirus klausimus, skatinančius tyrinėti, mąstyti, kurti, įveikti iššūkius, reflektuoti, plėtojant ugdančiuosius dialogus su vaikais; kuria aplinką, kurioje vaikai susipažįsta su skirtingomis kalbomis ir komunikacijos būdais, mokosi suprasti ir vartoti naujus žodžius bei frazes; naudoja žaidybines situacijas, kalbinius žaidimus, skatina aktyvų dalyvavimą, skaito ir nežodiniu būdu pasakoja istorijas plėtoja žodyną, moko klausytis ir suprasti kitus; taiko strategijas ir metodus, sukuria aplinką, kurioje vaikai gali efektyviai ugdyti savo kalbinius gebėjimus, plėsti žinias ir lavinti kritinį mąstymą bei kūrybiškumą.</p>
Ugdymo(si) kontekstai	<p>Kalbų įvairovės, kultūrinių dialogų, universalios dizaino mokymuisi kontekstai.</p>

SĖKMINGAI BESIMOKANTIS		
Ugdymosi sritis		
KURIU IR IŠREIŠKIU		
<i>Pasiekimų sritis</i>	<i>1-3 gyvenimo metai</i>	<i>Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)</i>
Estetinis suvokimas	Džiaugiasi įsitraukęs į naujas raiškos formas. Skirtingai reaguoja į gamtos ir žmogaus sukurtus objektus bei reiškinius, mėgdžioja tai, kas patinka, atpažįsta kai kuriuos girdėtus muzikos kūrinius, matytą judesio raišką, vaidinimo veikėjus, dailės kūrinius, jais stebisi.	Dainuoja, klausosi, įvairios nuotaikos dainų, kontrastingos muzikos kūrinių, skatina teigiamas, džiugias emocijas ir slopina neigiamą emocijų proveržį. Pasakoja apie savo ar aplinkoje pamatytus paveikslus ar knygų iliustracijas, kaupia muzikinius įspūdžius, klausosi muzikos, ja gėrиси.
<i>Vertybinė nuostata</i> Domisi, gėrиси, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka.	Emocingai reaguoja į garsų, intonacijų sąskambį, savo ir kitų piešinius, paveikslus, šokio judesius, reiškinius. Turi savo nuomonę apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką.	Vaikai spontaniškai tyrinėja, eksperimentuoja, išbando kūrybines medžiagas, priemones ir įvairias veiklos formas spontaniškai arba įsitraukdami į organizuotą veiklą. Žaidžia, imituoja, improvizuoja, komponuoja, aranžuoja, modeliuoja, pritaiko, interpretuoja, reflektuoja, atlieka tai, ką pats sukuria arba išmoksta iš kitų.
<i>Esminis gebėjimas</i> <i>Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria esminius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba</i>	Džiaugiasi, rodo, ką nors kitiems apie savo kūrybą. <i>Dailė</i> Noriai čiumpa įvairias vizualinės raiškos priemones: rašiklius, tešlą, dažus. Atkreipia dėmesį į pėdsakus, kuriuos palieka spontaniškai veikdamas. Žaidžia grafinės raiškos priemonėmis, išgaudamas skirtingus pėdsakus: taškus, įvairių krypčių brūkšnius, linijas. Mėgaujasi skirtingais potyriais. Kuria statinius, lipdinius, keverzones ar „galvakojus“. <i>Muzika</i> Čiauska, spontaniškai žaidžia intonacijomis, mėgdžioja muzikos, aplinkos garsus, imituoja, atkartoja pasikartojančius žodžius, fragmentus, praktikuoja savo kūrybos spontanišką „arioso“.	Tyrinėja mokytojo pasiūlytas vizualinės raiškos priemones: liečia, judina, brauko, spaudo, teploja dažais, pirštukais, pastebi pėdsaką, spalvą, liniją, dėmę. Tyrinėja savo keverzones ir tepiones, bando apie jas pasakoti. Žaisdamas ugdo savitus žaidybinius gebėjimus, plėtoja vaizduotę, kūrybiškumą. Klausosi įvairių stilių muzikos, intuityviai domisi aplinka, garsais, bando suprasti aplinkos ir savo muzikinio čiaušėjimo sąsajas. Labiau susitelkia į muziką, o ne į žodžius. Naudoja savo kūrybos spontaniškumą („arioso“). Judant

	<p>klauso trumpų kūrinių, reaguoja judesiu, ritmiškai ploja, trepsi, groja mušamaisiais.</p> <p>Apžiūrinėja, tyrinėja muzikos instrumentus, aplinkos daiktus, eksperimentuoja balsu: kuria, rečituoja, išbando naujus judesius kūnu.</p> <p>Dainuoja nesudėtingas daineles vienas ar su kitais, vis tiksliau išlaiko ritminį pulsą, juda su priemonėmis ar be jų klausydamas ir kurdamas.</p> <p>Išlaiko dėmesį, klausydamas muzikos kūrinio, atpažįsta kai kurias girdėtas melodijas ir kūrinius.</p> <p><i>Šokis</i></p> <p>Stovėdamas vietoje, persikeldamas erdvėje tyrinėja judėjimo kryptis, šoka naudodamas priemones.</p> <p>Atliepdamas muzikinį ritmą, tempą spontaniškai improvizuoja kūno judesiais.</p> <p>Atlieka ritmiškus į šokį panašius judesius, derina 2 natūralių judesių seką: bėga, sustoja, mojuoja, linguoja, judesiu pradeda vaizduoti gyvūnus; stebi kitus ir pradeda šokti su jais.</p> <p>Tyrinėja ir atranda naujų judesių bei jų derinimo būdų. Judėdamas tyrinėja savo ir kitų vaikų asmenines erdves.</p> <p><i>Teatras</i></p> <p>Žaisdamas reiškia poreikius ir skirtingas nuotaikas, tyrinėja savo kūno, balso galimybes.</p> <p>Išbando balso, kūno ir mimikos raiškas bei priemones, siekdamas emocinio poveikio aplinkiniams pasirenka pritarimo sulaukusias raiškas.</p> <p>Režisūrinių, vaidmenų žaidimų metu atlikdamas pasirinktą vaidmenį pasitelkia kūno judesius, veido</p>	<p>išgauna kūno perkusijos garsus: plekšnoja per šlaunis, pilvą, barbena pirštais į grindis. Groja vaikiškai skambančiais žaislais. Tyrinėja instrumentų ir daiktų garsines galimybes, kuria, dainuoja apie tai, ką veikia, žaidžia, mato, girdi.</p> <p>Dainuoja įvairaus turinio dainas, imituoja jų tekstą judesiais, žaidžia muzikinius žaidimus, tekstą imituoja judesiais: eina, bėga, apsisuka.</p> <p>Muzikuodami vaikai mėgdžioja suaugusiuosius, o suaugę vaikus: judesius, vokalinę ir artikuliacinę raišką.</p> <p>Juda natūraliai, džiaugsmingai, judesys yra spontaniškas, neturintis struktūros. Mintis, emocijas išreiškia judesio kalba, pasaulį pažįsta per fizinę ir jutiminę patirtį. Vaikas jaučia laiką-suvokia laiko tėkmę, supranta judėjimo tempą, jaučia ritmą, instinktyviai šokinėja pagal tolygų ritmą.</p> <p>Mėgdžioja veiksmus ir intonacijas, kartoja tuos pačius veiksmus, žodžius, balso intonacijas, reiškia įvairias emocijas. Pasakoja ką veikia, mato, kas atsitinka. Muzikuoja, dainuoja, pasitelkia kūno judesiais, gilina estetinį pasaulio pažinimą teatro meno formomis: vaidybos tyrinėjimą - naudoja išraiškingus kūno judesius, veido mimiką, balso intonaciją</p>
--	---	---

	mimiką, balso intonacijas ir priemones	
Gebėjimas žaisti	Atsiliepia į artimų suaugusių prisilietimus ir žaidinimus, kartoja labiausiai pasisekusius ir pritarimo sulaukusius judesius ir garsus, ima jais žaisti, manipuliuoti, turi savo mėgstamų pasikartojančių judesių ir garsų „repertuarą”, siekia socialinio atsako.	Naudoja įvairų tempą: greitą, lėtą, reiškia teigiamas emocijas, kartoja keletą kartų. Spontaniški judesiai darosi vis tikslingesni ir pasikartojantys. Vaikai „atranda” savo ir kitų kūno dalis jas liesdami. Drauge su suaugusiu kuria bendrą „kalbą”, išgyvena bendrumo jausmą, pažįsta savo kūno ribas ir galimybes, veido, balso išraiškumą, inicijuoja ir palaiko žaismingas socialines sąveikas, suskuria artumo ir saugumo jausmą. Dalyvauja abipusiuose žaidimuose, žaidžia su įvairiais objektais ir daiktais, drąsiai tyrinėja juos supančią aplinką, pamėgdžioja suaugusių veiksmus su daiktais. Išmoksta patys pasirinkti arba suskuria erdves savo žaidimams. Kuria jiems pažįstamas kasdienes socialines situacijas, siekia tiksliai atlikti pasirinkto vaidmens funkcijas.
Vertybinė nuostata Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą.	Pamėgdžioja suaugusįjį, siekia jo dėmesio ir palaikymo, džiaugiasi bendrais žaidimais, juos nuolat kartoja.	
Esminis gebėjimas Individualiai ir su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.	Inicijuoja ir palaiko žaismingas socialines sąveikas, turi savo bendravimo „kalbą”. Drąsiai juda erdvėje, tyrinėja supančią aplinką, eksperimentuoja su įvairiais žaislais ir daiktais. Žaidžia su suaugusiuoju ar kitu vaiku, pradeda derinti savo veiksmus su kito žaidėjo veiksmais. tikslingai renkasi žaislus, pasirenka arba pats suskuria erdvę žaidimui. Žaidžia 1 įsiminių įvykių, jungia 2-3 žaidybinius veiksmus su kito žaidėjo veiksmais. Individualiai arba dviese žaidžia paprastą režisūrinį ar vaidmenų žaidimą, laikosi žaidimo vaidmens taisyklių.	
Kūrybiškumas	Pastebi ir smalsiai, gyvai reaguoja į aplinkoje esančius pažįstamus ir naujus vizualinius ir garsinius stimulus. Džiaugsmingai reaguoja į savo paties veiksmą ir žaismingai atkartoja tai, kas jam patiko. Neįprastais būdais tyrinėja daiktus, garsus, judesius, kvapus, skonius.	Išnaudoja visus 5 pojūčius: uoslės, skonio, regos, klausos, lytėjimo (apžiūrinėja aplinką, klausosi, uodžia, liečia, pajaučia įvairių medžiagų paviršių). Naudoja žaislus, kuriuos galima išardyti, išbandyti jų formas, pritaikant tinkamiausią, taip pat garsus skleidžiančius žaislus. Eksperimentuoja su įvairia saugia
Vertybinė nuostata Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas.	Išgauna, komponuoja patikusius garsus, judesius,	
Esminis gebėjimas		

<p>Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.</p>	<p>veiksmus, objektus, atrasdamas naujus veikimo būdus. Teikia pirmenybę tam tikrai kūrybinei veiklai, ilgiau įsitraukdamas į tai, ką mėgsta. Pakartotinai sugrįžta prie dominančių raiškos būdų tyrinėjimo. Perkuria patikusius garsus, judesius, veiksmus, vaizdus, atrasdamas naujus derinius. Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus. Rodo susidomėjimą kitų kūryba ir norą veikti kartu su kitais</p>	<p>medžiaga, žaidžia su vandeniu (pilsto, sveria, semia, laisto, taškosi po balas, semia kibirėliais).</p>
<p>Skaitmeninis sumanumas</p>	<p>Žaidžia mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų, naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. Žodžiais, garsažodžiais, veiksmais parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas. Pradedą laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių.</p>	<p>Žaidžia ir tyrinėja aplinką, domisi įvairiais jų amžiui tinkamais išmaniaisiais daiktais be ekranų, kurie yra tiek grupėje, tiek įstaigoje. Tai gali būti žaislai, robotukai, rašikliai ir kiti įdomūs daiktai, kurie suteikia galimybę mokytis ir tyrinėti. Aiškinasi, kaip šie daiktai veikia, ir stebi, kaip jie reaguoja į įvairius veiksmus. Spaudžia, liečia, purto, judina ir stebi, kaip išmanieji žaislai atlieka įvairius judesius ar funkcijas. Žaisdami pradeda suprasti, kaip atlikti dviejų veiksmų sekas, pavyzdžiui, pirmiausia paspausti mygtuką, kad įjungtų žaislą, o po to stebėti jo judėjimą. Tai lavina jų problemų sprendimo gebėjimus, koordinaciją ir išmokimą sekti logines sekas.</p>
<p>Vertybinių nuostata <i>Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas.</i></p>		
<p>Esminis gebėjimas <i>Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas</i></p>		

SĖKMINGAI BESIMOKANTIS
Ugdymosi sritis

KURIU IR IŠREIŠKIU		
<i>Pasiekimų sritis</i>	<i>4-6 gyvenimo metai</i>	<i>Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)</i>
Estetinis suvokimas	<p>Įgyvendindamas naujas kūrybines idėjas nebijo eksperimentuoti, laužyti taisykles ir normas, žaismingai stulbinti.</p> <p>Atpažįsta meno paskirtis ir kontekstus, patirtus meno kūrinius susieja su savo asmenine raiška.</p> <p>Vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą, pasakydamas vieną kitą argumentą.</p>	<p>Klausosi mokytojų parinktos įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos. Jautrumas vizualiojo pasaulio ypatumams plėtojasi įstaigoje estetiška ir saikingai naudojant spalvą, apšvietimą, medžiagiškumą, turint galimybę aplinkos daiktus ir objektus ne tik stebėti, bet ir liesti, matyt iš skirtingų perspektyvų ir pan. Grafinė ir spalvinė raiška tampa įvairesnė, meninų sąvokų žodynas platesnis, kai, mokytojo paskatinti, jie stebi, analizuoja, aptaria, grožisi savo, kitų vaikų ir profesionalių menininkų sukurtais kūriniais.</p> <p>Pažįsta ir patiria teatro meno reiškinius įstaigoje ir už jos ribų stebėdami ir dalyvaudami teatro pastatymuose ikimokyklinio amžiaus vaikams: šokio, lėlių, dramos, operos ir kt.</p>
<p><i>Vertybinė nuostata</i> <i>Domisi, gėrįsi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka.</i></p>		
<p><i>Esminis gebėjimas</i> <i>Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.</i></p>		
Meninė raiška	<p><i>Dailė</i></p> <p>Komentuoja savo ar kitų sukurtus grafinius ir erdvinius kūrinius, tai, ką sukūrė, papildo pasakojimu. grožisi savo ir kitų kūriniais. Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis, skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis. Turi išankstinį kūrybinį sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti; įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemones ir technikas.</p>	<p>Tikslingas grafinių ir spalvinių vaizdų kūrimas - piešimas. Piešdamas ir kurdamas su įvairiomis priemonėmis ir piešimo įrankiais, plėtoja savo grafinę ir spalvinę raišką.</p>
<p><i>Vertybinė nuostata</i> <i>Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą.</i></p>		
<p><i>Esminis gebėjimas</i> <i>Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis</i></p>		

<p>meninės raiškos priemonėmis,, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.</p>	<p><i>Muzika</i> Judesį derina su dainavimu, ritmišku skandavimu, judesiais atliepia muzikos nuotaiką, tempą ir stilių. Pradeda laikytis muzikos klausymo, dalyvavimo koncertuose, projektuose taisyklių. Savais žodžiais išsako kilusius įspūdžius apie klausomus kūrinius ir atlikimą. Pasiūlo, kaip savo mokykloje ar už jos ribų panaudoti patirtas ar sukurtas muzikines idėjas. Pateikia savo muzikinę kūrybą grafiniais ženklais arba naudodamas skaitmenines programas. Kuria garsinius fonus ir perkusinius akompanimentus.</p> <p><i>Šokis</i> Laikosi sutartų šokio kultūros taisyklių, paaiškina jas, reiškia nuomonę apie savo ir kitų vaikų pasirodymą. Siūlo naujus šokio raiškos būdus, eksperimentuoja, kaip judesiais galima pavaizduoti įvairias emocijas ir nuotaikas, charakteringus veikėjų judesius.</p> <p><i>Teatras</i> Vaidmenų žaidimų metu tyrinėja pažįstamas socialines situacijas, girdėtų pasakų epizodus, sąmoningai pasirenka patrauklius vaidmenis. Tyrinėja pasirinkto personažo savybes, pasiūlo jų raiškos galimybes. Dalinasi savo teatine patirtimi su kitais, apibūdina įsimintinus spektaklio epizodus, teatro formomis perteikiamas idėjas susieja su konkrečiomis</p>	<p>Skatinami mokytojo, plėtoja spontanišką savos kūrybos dainavimą („arioso“). Judesiu išreiškia muzikines frazes, vis geriau imituoja pažįstamą medžiagą, gerina kvėpavimo įgūdžius, plečia vokalinį diapazoną. Spontaniškai dainuoja dainas, kuriose juntamas aiškus metras, pasikartojantys ritmo dariniai ir tonacija. Muzikuodami kūno perkusija ir įvairiais instrumentais, lavina smulkiąją motoriką ir raumenų kontrolę, mokosi sugriebti, kratyti, mušti, trinti ir atlikti kitus veiksmus.</p> <p>Šokdami susipažįsta su etiketo ir scenos kultūros taisyklėmis, atranda įvairias kultūras ir skirtingus mokymosi būdus (šokti vienam, poroje, ratelyje ir kt.). Šokdami jie tyrinėja, fantazuoja, eksperimentuoja su garsais, balsais, judesiais, fizinėmis medžiagomis ir siužetais, generuoja idėjas tolimesniam kūrybos etapui.</p> <p>Vaidindami naudoja išraiškingus kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas, giliai išgyvena kuriamas situacijas ir kartu mokosi tiksliau, aiškiau, autentiškai, kūrybiškai perteikti savo išgyvenimus kitiems. Vaidybinės improvizacijos pasitelkiant savo kūno judesius, muzikavimą, spontanišką dainavimą bei kuriant improvizacinius teatro vaidinimus sau ir</p>
--	---	--

	gyvenimiškais situacijomis ir išgyvenimais.	draugams, plėtoja vaikų kūrybiškumą ir pagilina estetinį pasaulio pažinimą teatro meno formomis.
Gebėjimas žaisti	Mokytojo paskatintas nesunkiai įsitraukia į kolektyvinius režisūrinius žaidimus, kuria naratyvinius žaidimų pasaulius.	Įgudę žaisti režisūrinius žaidimus individualiai ir dviese, vaikai pamažu pereina prie siužetinių vaidmenų žaidimų.
Vertybinė nuostata Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą.	Žaidime vartoja išplėstinę kalbą, padeda žaisti vaizduotės žaidimus vien kalbėdamasis.	Prisiimdami apibendrintus vaidmenis, kuria jiems pažįstamas kasdienės socialines situacijas, siekdami tiksliai atlikti pasirinkto vaidmens funkcijas. Žaidimai tampa tęstiniais, vaikai prieš žaisdami aptaria žaidimo temą, planuoja siužetą, lanksčiai kaitalioja vaidmenis, patys kontroliuoja vienas kito veiksmus ir geba spręsti kylančius nesutarimus. Įgudę žaisti žaidimus su taisyklėmis vaikai noriai žaidžia mokytojo pasiūlytus didaktinius ugdomojo pobūdžio žaidimus ir patys pradeda juos kurti.
Esminis gebėjimas Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.	Tvarko žaidimų erdves prieš žaidimą ir jį baigus. Kuriam išplėtotus ilgalaikių naratyvinių žaidimų siužetus. Žaisdamas su kitais lanksčiai kaitalioja, kontroliuoja savo ir kitų veiksmus, konstruktyviai sprendžia kylančius nesutarimus. Žaidžiant laikosi susikurtų žaidimo taisyklių.	
Kūrybiškumas	Domisi, fantazuoja, užduoda klausimus apie kūrybinę veiklą, išbando įvairias naujas kūrybos priemones, būdus, sritis.	Patinka kurti savo žaidimus ir juos žaisti su grupės draugais ir mokytojais. Savarankiškai žaisdami ir kurdami vis naujus žaidimus, vaikai sutelkia visus savo gebėjimus, atskleidžia savo pomėgius ir stiprybes.
Vertybinė nuostata Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas.	Savo kūryboje atkartoja pastebėtus kitų kūrybos elementus.	Šokdami vaikai tyrinėja, fantazuoja, eksperimentuoja su garsais, balsais, judesiais, fizinėmis medžiagomis ir siužetais, generuoja idėjas tolesniam kūrybos etapui. Patiria džiaugsmą kurdami įvairias dvimates ir trimates figūras, objektus ir kompozicijas iš įvairaus dydžio įprastų ir netikėtų priemonių
Esminis gebėjimas Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.	Numato, kaip ir kokiomis priemonėmis sieks kūrybinio rezultato. Dalinasi savo kūryba artimoje aplinkoje, pasakoja apie kūrybos procesą, paaiškina, kas jam svarbu ir įdomu, pasako, kam skirti jo paties ir kitų žmonių kūrybos rezultatai.	

		bei medžiagų. Drauge su suaugusiaisiais dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose (tradicinėse šventėse, pasakų vaidinimuose su lėlėmis ir pan.).
Skaitmeninis sumanumas	Įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas skaitmenines priemones, skirtingus turinio tipus.	Sužadintas smalsumas įtraukia į mokytojo inicijuojamas veiklas, kurių metu gyvai arba nuotolinėmis priemonėmis bendraujama su vaikais, kalbančiais kitomis kalbomis ar lietuvių kalbos tarmėmis. Rašytinės raiškos gebėjimus ugdomi atrodami raides skaitmeniniuose įrenginiuose, siedami jas su ranka užrašytomis bei spausdintomis raidėmis, rašdami spausdintines raides, skaitmenis ranka ir kompiuteriu. Domisi, kaip yra kuriami daiktai, kiek reikia pastangų ir išmanymo juos kuriant, ir pradeda suvokti, kad žmogaus sukurtų daiktų kaitą lemia mokslo ir technologijų pažanga. Susipažįsta ir mokosi naudotis daiktais, prietaisais, padedančiais tyrinėti ir pažinti aplinką. Žaisdami, tyrinėdami aplinką, naudojasi išmaniaisiais daiktais. Skaitmeninių priemonių saugaus ir atsakingo naudojimo, virtualaus bendravimo taisyklės sužino ir mokosi taikyti jas aptardami su suaugusiuoju. Žaisdami, konstruodami, bando sudėlioti veiksmų sekas, kurias atlieka skaitmeniniai objektai (robotukai, valdikliai ir pan.).
<i>Vertybinių nuostatų</i> <i>Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas.</i>	Sukurtu turiniu dalinasi su kitais. Pradeda suprasti, kaip valdomi robotai, išbando sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką.	
<i>Esminis gebėjimas</i> <i>Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarių skaitmeninių turinių, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.</i>	Supranta pagrindines skaitmeninio turinio saugaus dalinimosi taisykles.	

Taikomi metodai ir būdai	Patirtinio mokymosi būdai; jungtinės veiklos, jungtinio dalyvavimo su vaikais būdai; refleksijos ir savirefleksijos skatinimo būdai; įsiterpimo į vaikų žaidimą būdai, nesugriaunant autentiško vaikų žaidimo; plėtojamas naratyvinis žaidimas; situacijos, atvejo ar svarbaus įvykio metodas; vaizduotės skatinimo būdai.
Pedagogo vaidmuo, taikomos strategijos	Organizuoja kūrybą netikėtose erdvėse, ant netikėtų paviršių, su neįprastomis medžiagomis, priemonėmis; kelia atvirus klausimus, skatinančius tyrinėti, mąstyti, kurti, įveikti iššūkius, reflektuoti; plėtoja ugdančiuosius dialogus su vaikais; padeda vaikams spręsti kūrybinius iššūkius, kurti bendrus meninius projektus ir dalyvauti įvairiose kūrybinėse veiklose ugdymo procese; stebi vaikų emocinį atsaką į ugdomąją veiklą; atsižvelgia į vaikų emocijas organizuojant ir planuojant tolesnį ugdymą; kuria bendravimo „kalbą” ir išgyvena bendrumo jausmą, sudarydamas sąlygas pažinti vaikui savo kūno ribas ir galimybes, veido, balso išraiškumą; palaiko bei inicijuoja žaismingas socialines sąveikas kuriant artumo, saugumo jausmą; taiko įvairius dalyvavimo metodus; kuria turtingą grupės aplinką; formuoja estetikos pojūtį; palaiko ir paskatina kūrybišką vaiko raišką.
Ugdymo(si) kontekstai	Žaismės, universalus dizaino mokymuisi, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, kūrybinių dialogų kontekstai.

Bendravimas, bendradarbiavimas su šeima. Tėvai yra lopšelio-darželio partneriai – dalyvaujantys tiesioginiame ugdyme (šeimos nariai veda edukacijas grupėse, padeda pasirengti šventėms ir aktyviai dalyvauja jose, organizuoja vaikų darbų parodas), planavime, kultūriniame, socialiniame įstaigos gyvenime. Aptariami ir suderinami tėvų ir pedagogų vaikų ugdymosi lūkesčiai, perspektyvos. Tėvų ir pedagogų bendravimas ir bendradarbiavimas grindžiamas pasitikėjimu, abipuse pagarba, dėmesiu ir konfidencialumu, aktyvia partneryste ir atsakomybe, pagarba vienas kito poreikiams ir interesams. Nuolatos atliekamas teikiamų paslaugų kokybės į(si)vertinimas. Apklausų rezultatai panaudojami įstaigos veiklos kokybės gerinimui.

Parama vaikų ugdymui(si), mokytojams ir šeimoms. Įstaigoje dirba kompetentinga pagalbos vaikui specialistų komanda. Pagrindinis vaiko gerovės komisijos (VGK) veiklos tikslas – užtikrinti saugią, jaukią, darnią aplinką lopšelyje-darželyje. Jeigu vaikui iškilo problemos, tėvai pirmiausia jas aptaria su pedagogais, lopšelio-darželio specialistais. Jeigu problemai spręsti prireikia specialistų komandos pagalbos, pasitelkiama vaiko gerovės komisija. Vaiko gerovės komisija padeda spręsti vaikų tarpusavio santykių, pedagogų ir vaikų santykių problemas, siūlo pedagogams būdus šiems santykiams gerinti, vertina specialiuosius vaikų ugdymosi poreikius, teikia siūlymų ir rekomendacijų tėvams, pedagogams, įstaigos administracijai dėl ugdymosi aplinkos pritaikymo, specialistų pagalbos, ugdymo programų pritaikymo, siekdama sudaryti optimalias ugdymosi sąlygas. Sukurtas švietimo pagalbos algoritmas, kuris užtikrina savalaikę, individualią pagalbą vaikams, patiriantiems ugdymo(si), socialinių, psichologinių, bendravimo, sveikatos sutrikimo sunkumų. Teikiama individuali, grupinė ugdomoji, terapinė, korekcinė pagalba vaikams. Į ugdomąjį turinį integruojamos socialinių emocinių įgūdžių ugdymo programos (Kimochis, Zipio draugai, Heart ir kt.).

V. UGDYMO(SI) PAŽANGA IR UGDYMO SI TĖSTINUMAS

Vaikų ugdymosi pažanga

Vaikų ugdymo(si) pasiekimų ir pažangos stebėsenos sistema Darželyje grindžiama nuosekliu, individualizuotu, į vaiką orientuotu požiūriu. Stebėseną yra neatsiejama ugdymo(si) proceso dalis ir vykdoma kasdienėje veikloje – natūraliose žaidimo, tyrinėjimo, bendravimo situacijose.

Stebėsenos tikslas - pažinti vaiką, planuoti ugdymą ir užtikrinti jo pažangos tęstinumą.

Vaikų ugdymo(si) pasiekimų ir pažangos stebėseną, dokumentavimą grindžiamas trimis tarpusavyje susijusiais tipais: diagnostiniu, formuojamuoju ir apibendrinamuoju. Kiekvienas jų padeda užtikrinti individualizuotą, į vaiką orientuotą ugdymą.

Diagnostinis vertinimas taikomas ugdymo pradžioje, kai mokytojas siekia pažinti vaiką, jo turimą patirtį, galias ir poreikius. Jis padeda planuoti pirmuosius ugdymo(si) žingsnius, numatyti tinkamas priemones, aplinkas ir veiklas. Atliekamas rugsėjo-spalio mėn., arba pardėjus vaikui lankyti įstaigą.

Formuojamasis vertinimas vyksta nuolat, kasdienėje veikloje, padeda stebėti pažangą, reaguoti į besikeičiančius vaiko poreikius, tikslingai koreguoti ugdymo(si) turinį ir aplinkas. Grįžtamasis ryšys vaikui teikiamas švelniai ir natūraliai, per veiklas, pokalbius ir refleksijas.

Apibendrinamasis vertinimas atliekamas ugdymo laikotarpio pabaigoje – pusmečio ar metų. Juo remiantis apžvelgiami vaiko pasiekimai ir pažanga, parengiama informacija tėvams (globėjams), mokytojams, švietimo pagalbos specialistams. Šis vertinimas padeda užtikrinti ugdymo(si) tęstinumą, ypač pereinant iš ikimokyklinio į priešmokyklinį ugdymą. Atliekamas balandžio-gegužės mėn.

Visi vertinimo tipai siejasi su mokytojo gebėjimu reflektuoti ugdymo procesą, individualizuoti ugdymą, palaikyti pozityvų ryšį su vaiku ir šeima bei užtikrinti nuoseklų ugdymo(si) kelią.

Darželyje susitarta ugdymo(si) pažangą fiksuoti naudojant Nacionalinės švietimo agentūros sukurtą „Vaikų, dalyvaujančių ikimokyklinio ugdymo programoje, pasiekimų stebėsenos priemonę „**Pasiekimų žingsneliai**“ (2024), kuri padeda mokytojams:

stebėti vaiko ūgtį 18-oje pasiekimų sričių (pvz., kalbinė raiška, savireguliacija, fizinis aktyvumas ir kt.);

fiksuoti individualius vaiko pasiekimus pagal žingsnius (nuo 1 iki 6);

numatyti tolesnius ugdymo(si) žingsnius;

planuoti ugdymo turinį, orientuotą į asmeninę pažangą.

Mokytojais stebėsenos duomenis kaupia:

kasdien stebėdami vaikų veiklą natūraliame kontekste;

fiksuodami stebėjimų duomenis individualiuose vaikų pasiekimų aplankuose;

žymėdami pastebėjimus pagal stebėsenos priemonės „Pasiekimų žingsneliai“ lapuose vaiko ūgčiai (žingsneliams) fiksuoti;

rinkdami vaikų darbus, nuotraukas, momentines refleksijas;

sistemindami informaciją bent kartą per ketvirtį.

Duomenys aptariami bendrose pedagogų refleksijose, planuojant grupės veiklą, taip pat ruošiantis individualiems pokalbiams su tėvais.

Tėvams grįžtamasis ryšys teikiamas:

reguliariai, bent du kartus per metus – individualių pokalbių metu;
kasdienėje sąveikoje – per neformalius pokalbius, rašytines žinutes ar žodžiu, aptariant konkrečias situacijas;
naudojant vaikų ugdymosi pasiekimų aplankalus (popierinius ir elektroninius) , kuriuose kaupiami vaiko darbai, nuotraukos, mokytojo komentarai;

per refleksijų lapus ar trumpas suvestines pagal pasiekimų stebėsenos priemonės „Pasiekimų žingsneliai“ lapus vaiko ūgčiai (žingsneliams) fiksuoti, kuriuos mokytojai pateikia tėvams po periodinių stebėjimų.

Mokytojas siekia, kad grįžtamasis ryšys būtų aiškus, pozityvus, padedantis tėvams suprasti vaiko ugdymo(si) kryptis ir prisidėti prie ugdymo(si) tęstinumo šeimoje.

Stebėsenos sistema grindžiama partneryste su tėvais, siekiant kartu atpažinti vaiko stiprybes, lūkesčius, ir plėtoti asmeninės pažangos kultūrą. Prireikus į stebėsenos procesą įtraukiami švietimo pagalbos specialistai, kurie padeda tiksliau įvertinti vaiko poreikius ir planuoti tolesnį ugdymosi procesą.

Ugdymo(si) tęstinumas

Ikimokyklinio ugdymo programa užtikrina nuoseklų ir sistemingą vaiko galių augimą, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų dermę ir sklandų tęstinumą bei perėjimą iš vienos programos į kitą. (2 pav.).

2 pav. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų dermę ir tęstinumas

Vaiko priešmokyklinis ugdymas nuosekliai tęsiamas, atsižvelgiant į tai, kurio žingsnio pasiekimus įvairiose pasiekimų srityse jis jau yra įgijęs. Jeigu penkerių metų vaikas nėra pasiekęs penkto pasiekimų žingsnio, jam rekomenduojama dar vienus metus ugdytis pagal ikimokyklinio ugdymo programą.
